

«Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!»

ЭНГСИЭЛИ

2014 сыл
От ыйын
12 күнэ
Субуота
№ 96-97 (10153)

1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улуунун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга «Сыл бастыг хаһыата»

Нам улууһа – спорт түһүлгэтэ

(Репортаж)

Саха сирин норуоттарын VI спортивнай Оонньууларын үөрүүлээхтик аһыны «Энгсиэли» стадионна дьон-сэргэ лыык курдук мустан улаханник сэргээн, сөбөн-махтайан көрдүлэр. Айылдабыт даһаны үтүөкөн күнү бэлэхтээн ситэрэн биэрдэ. Номнуо чаастан ордук иннинэ трибуналарга дьон хотоһуула субуллан миэстэлэрин буллулар. Аһыллыы церемонията саҕаланан иннигэр биллиилээх шоумен Дмитрий Ядрихинский, ырыаһыт Дмитрий Барабанов араас көрдөөх репризаларынан, Дьокуускайдаағы цирк оскуолатын иитиллээхчилэрэ бэйэлэрин искусстволарынан сэргэхситилэр, иннэ ғынан ким да чункуйбатах сүүнэ тэрээһин болдьоммут кэмигэр саҕаланна.

Тута этиэххэ наада, форумна уонна WhatsApp нөҕүө Намга буолбут Оонньуулары аһыы церемонията маассабаһынан ханник да оонньуулары баһыйда дьон бэлиэтээбиттэр. Режиссер Николай Ермолаев уонна сценарист Анна Ермолаева бу постановкаларын сүрүн идеята аас-

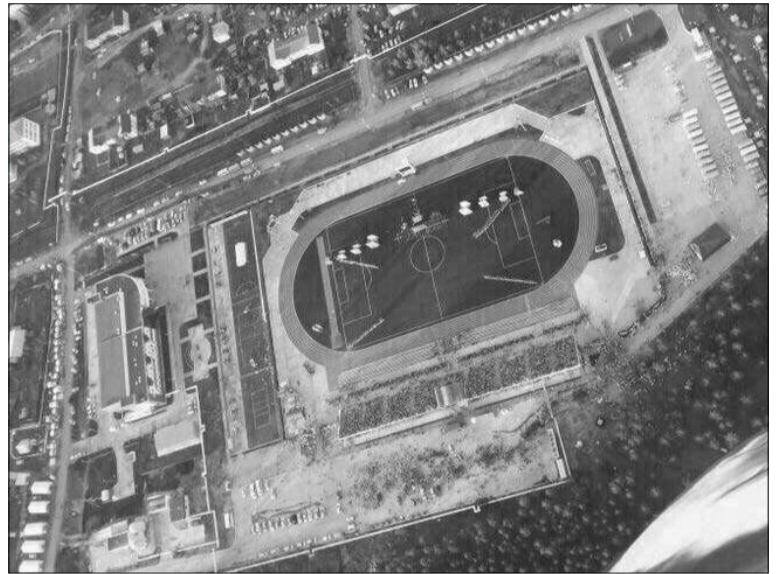
хан махталын биллэрдэ.

Биир долгутуулаах түгэнинэн Оонньуулар уоттарын стадионна киллэрэн чулуу спортсменнар эстафеталарыгар илииттэн илиигэ бэрлэн факелы уматыы буолла. Бу улахан чизэ биһиги улууспут чабылхай спортсменыгар, тустуук Вадим

ныаха спорт ветераннара, дьон барыта даһаны биир санаанан сөбүлээһэлэр.

Оонньуулары үөрүүлээхтик аһыы церемониятыгар тэрийээччилэр араас сонун элементтери туттубуттарын бэлиэтиэххэ наада. Ол курдук, парашютистар ыстаныылара, кыра самолетка Россия уонна Саха сирин былаахтарын кэритэн көтүтүү, аэростатынан Максим Аммосов улахан мэтириэтин өрө көтүтэн таһаарыы о.д.а. киэҥник туһанылынылар, маньы бары үөрэ-көтө, сөбө-махтайа көрүстүлэр.

Ити да буоллар үгүс дьон тэрээһин кэмигэр улахан экранна халаан уутун алдьатыыларын, Америкаҕа башняларга самолеттар тоһута түһүүлэрин о.д.а. түгэһнэр көстүбүттэрин соччо өйдөөбөтөх. Сэрэйдэххэ, постановщиктар урут да, билигин да

VI СПОРТИВНАЙ ООНЫУУЛАРЫ ӨРӨГӨЙДӨӨХТҮК АҢЫ

пыт кэмнэри бүгүһнү кытта сибээстииргэ, спорт түмсүүнү, биир санаалаах буолууну уонна эйэни аһаларын көрдөрөгө туһуламмыт. Ол курдук, бииртэн биир көстүү аһын Саха сиригэр, Нам улуунугар спорт сайдыытын кэрдиистэрэ, колхуостары тэрийииттэн Аҕа дойду Улуу сэриитигэр, ол кэнниттэн эйэлээх олоһу чөлүгэр түһэриигэ тийэ историяны анааран көрүү икки аһар чаастан ордук бириэмэҕэ сийилии кэпсэннэ.

Салгыы VI спортивнай Оонньууларга кыттыыны ыла кэлбит улуустар, Дьокуускай куорат уонна М.К. Аммосов аатынан Хотугу-Илинги федеральной университеттэ хамаандалара парадтаан киридилэр. Күрэхтэһи кылаабынай судьуйа Трофимов арааһарын кэнниттэн судьуйалар, спортсменнар аатарыттан Оонньууларга чизһинэйдик уонна күүһу харыстаммакка үрдүкү сийиһилэргэ дьулуһарга андаһардары биэрдилэр. Парад иннигэр спорт ветераннарын колоннатыгар биир дойдулаахтарбыт Николай Дьяконов, Ион Васильев о.д.а. көстөн аастылар.

Бу тэрээһингэ бочуоттаах ыалдьыттар: Саха республикатын Ил Дарханын эбээһинэһин быстах кэмгэ толорооччу Егор Борисов, «Фонд реформирования ЖКХ РФ» салайааччыта Сергей Степашин, РФ спордун министрствотын департаментын салайааччыта Григорий Кобельский, республика министерстволарын уонна ведомстволарын салайааччылары кыттыыны ылылар. Кинилэр мустубут дьону спорт бырааһынныгынан истинник эвэрделээтилэр. Улуус баһылыга Александр Атласов бу VI Оонньууларга бэлэмнэни үлэлэр туһунан аһына уонна республика салалтатыгар, Нам улуунун олохтоохторугар ула-

Семеновка сүктэрилиннэ. Ол кэнниттэн Оонньуулар былаахтарын тутан кириэн флаштокка иилэн үөһэ көтөхтүлэр. Ити курдук, биир да мүнүтэ тохтобула суох, сценарий быһыытынан бииртэн биир көстүү быстыспакка тэрээһин бүтүөр диэри бара турда. Биир бэйэм сэргээбитим (дьон даһаны үөрэ-көтө көрүстүлэр) мотоцикларынан сэбизскэй саһанаағы спортивнай обществолар былаахтарын стадиону тула эргийбиттэрэ буолар. Чачы даһаны, ааспыт кэмнэргэ физкультура уонна спорт маассабай буоларыгар былаас уонна общество өттүттэн улахан болдьомто уураллара. Билигин сыйыа-бааһа олохпугар, чуолаан эдэр ычакка, ГТО нормативтарыттан саһалаан урукку өттүгэр дьонго үтүө өттүнөн дьайар, умнулла быһыытыбыт үгэстэри киллэрэн эрэллэр. Сорхоттор маньы Путин Советской Союһу хаттаан сөргүтэр диэн сыаналаабыттарын иннигэр урукку өттүгэр барыта мөкүкуһаһан буолбатаһа, дьон-сэргэ санаатын таба тайаммыт үтүө үгэстэри чөлүгэр түһэрэр, ол нөҕүө дьон доруобуйатын, чөл өйүн-санаатын тупсарар туох куһаһаннаах буолуобай? Ма-

аан дойду үрдүнэн айылҕа катклизмнарын, араас политическай байыаннай аһырыысылары уодьуганньыр бука бары спорт бырааһынныгытыгар курдук түмсэн биир өйгө-санааҕа кэллэхпитинэ эрэ кыаллыаһа дьон көрдөрбүт буолуохтаахтар. Аны туран, ортотун диэки Саха драмтеатрын артыыстара кыттыылаах киинэни аһары өр көрдөрүлэр диэн дьон бэлиэтээбит. Биллэн турар, бу режиссер бэйэтин ураты көрүүтэ буолар, ону хайдах баарынан ылынааһа наада. Уопсайынан, ити курдук биир-икки түгэни ахтыбатаах спорт бырааһынныгынын арыыйы улуус таһымыгар сүһкэннээхэй, маассабай уонна үрдүк тэрээһиннээх буолла. Сорох дьон бу тэрээһин «Азия оһолоро» Оонньуулары аһыттан туох да итэһэ суох диэн сөбө этэллэр.

Спорду өрөгөйдүү VI спортивнай Оонньуулары үөрүлээхтик аһыы тэрээһинэ улахан фейерверкэнэн түмүктэннэ. Дьон икки аһар чаас биир тыһынын оһорон көрөллөрүгэр улаханник сылайыт-элэйбит быһыылары биллибэтэ, өссө даһаны бара турбута буоллар тиһэбэр диэри көрүөх быһыылаахтар.

В. КАСЬЯНОВ

БИҢИГИ БУОЛАБЫТ НАМ, МЫМАХ СИЭННЭРЭ

Киэһ туттан, көтөбүллэн

А - ҕа - лыы а - марах Ал - дан - тан а - йыллан и - йэ - лии э - йэ - ҕэс Ле - ниг - тан тө - нийэн миң - ныи - ҕэс уу - ларын дэ - лэй - дик и - нэм - мит кү - лү - мэх күүс - тө - нүн үөс - кээ - бит э - бип - пит

Хос ырыата:

Быйыт - пас - тар бый - чыг - наах эр хор - сун бөр - тө - рэ су - бул - лар су - һуох - таах күн а - ыһы куо - ла - ра кыа - йыы - га дьу - луур - даах ким - тэн да ту - луур - даах би - ни - ги буо - ла - быт Нам, Мы - мах сиэн - нэрэ

Аһалы амаһа Алдантан айыллан, Ийэһи эйгэс Ленаттан тэһиэн Минньгэс ууларын дэһэйдик иһэммит Күдүмэх күһтөнөн үөскээбит эһиһипит.

Үрдүктэн үрдүккэ өрүүтүн талаһар Кыһаттаһ ыралар кубалы дайдыһар, Кыһайыта дьулуурдаах, кимтэн да тууурдаах Биһиги буолабыт Нам, Мымаһ сиэннэрэ.

Юрий Потапов-Саргыһ тыллара, Василий Зырянов музыкаһа

VI-с спортивнай оонньуулары көрсө

ҮӨРҮҮЛЭРЭ МУҢУРА СУОХ

Дьокуускайтан Намга кэлэргэ айан суолун аартыгар оһорор Хамаһатта нэһилиэһин килбэйэр киинигэр, дьогдьобор саалатыгар, Саха сиригэр суох, 60 м устаһаах, 24 м кэгиттээх, 12 м үрдүктээх сүдү улахан арочнай спортивнай саала тутулан от ыйын 7 күнүгэр үлэһэ кирирдэ. Бу киэһ уораһай өрөгөйдөөх аһыллытыгар элбөх киһи тоһуоруһа муһунна. «Саһарар Хамаһатта!» диэн дорьонноох тылларынан үөрүү-көтүү өрө күүрүүлээхтик саһаланна.

Норуот ырыаһыта, алгысчыт Александр Федоров саһалы сиринэн аал уотун, сирин-дойдун арыһлаах алааһынан, уохтаах кымыһынан айах тутан аһатта. Ону ырыһан мелодист Татьяна Гаврильева доһуһоһлаан тупсаран биэрдэ.

Саха сирин государственнай сүбэһитэ, Саха норуоттарын VI-с спортивнай оонньууларын ытыгыһа уонна тэрийиигэ предсатель Д.Е. Глушко, спорт министрэ М.Д. Гуляев, тутуу-архитектор министрэ П.П. Аргунов, «Нам улууһа» МТ баһылыга А.П. Атласов, «Саһабазальт» ХЭТ салайааччыта Е.П. Жирков, спортсаала директора Г.Н. Павлов у.д.а. эвэрдэ тылларын эһтилэр. Тутуулаһар маһтал суруктар, грамоталар туттарылынылар. Аалай лиэнтэни үөрүүлээхтик быһан кирири кэнниттэн көрөөччүлэр спортсааланы кэрийэн көрдүлэр. Улаһанын, киэһин сөхтүлэр-махтайдылар. Хамаһатталар үөрүүлэрэ муһура суох.

Е. ФЕОФАНОВ, Хамаһатта

Саамай сүүрүүлээх-көтүү-лээх, ыһыылаах-хаһыылаах спорт биер көрүнгүнэн баскетбол буолар. Ол курдук, баскетбол бэс ыйын 8 күнүттэн сафалаан сага тутуллубут культурнай-спортивной комплекса ытылла турар. Бастакы күннэ биһиги улууспут кэрэ аңардарын хамаандата Бүлүү улуунун кытта оонньоотулар. Бу оонньоуга хамаандала бастаан олох тэбис-төҥ очколаах баран иһэн, мустубут дьон улууспут туһугар ыалдьар ыһыыларыттан хаһыыларьттан эр санааланан 33:22 ахсаанынан кыайыны сурдулар. Бэс ыйын 9 күнүгэр эр дьон хамаандата Уус-Майа хамаандатын кытта оонньоон 51:22 ахсаанынан кыайдылар. Кэрэ аңардар хамаандалара иккис оонньоуларыгар Үөһээ-Бүлүү улуунун кытта көрсүһүлэригэр 53:23 ахсаанынан баһыйан тахсаллар. Онтон эр дьоммут хамаандата Бүлүү улуунун хамаандатын кытта оонньоон 61:41 ахсаанынан кыайан финал чып-пэригэр киирдилэр.

Бэй ыйын 10 күнүгэр финал чып-пэригэр эр дьон хамаандата Мирнэй хамаандатын кытта көрсүтүгэр 41:52 очконан хоттордулар. Онтон финал аңарыгар Нам кэрэ аңардарын хама-

андата Нерюнгри хамаандатын кытта оонньоохтара. Оҕо спортивной оскуолатыгар бокса күрэхтэһиитэ буола турар. Зал иһэ төһө да итиитин иһин бөлөмнөөх, эрчиллиилээх уолаттар хардарыта-таары үчүгэй охсуулардаах түгэнири көрдөрдүлэр. Манна даҕатан эттэххэ, бокса таһыма үрдээбит. Ол курдук, 56 киилэ ыйааһынна биһиги уолбут Михаил Парников Иннокентий Баснаев диэн Таатта улуунун боксерун кыайда. Бэс

ыйын 10 күнүгэр финал аңарын турнирыгар 52 киилэ ыйааһынна улууспут боксера Щербачков Аркадий Слепцов Родюн диэн Үөһээ Дьааҥы боксерун кыайда. Хас ыйааһын аайы аҕыстыгы спортсмен баар. Онон кыайбыт киһи кыччаабыта боруонса мэтэ-элгэ тиксиэхтээх. Турнирга Дьокуускай, Нерюнгри куораттар уонна Горнай, Чурапчы улууһа лидердээн иһэллэр. Финал бэс ыйын 12 күнүгэр буолар.

С. АРГУНОВ

От ыйын 8 күнүгэр VI спортивной Оонньоулары көрсө

тутуллубут, саңардыллыбыт объектары аһы үөрүүлээх түгэннэрэ бэлиэтэннилэр. Ол курдук, бу күн М.К. Аммосов уонна Дьордохуу болуос-саттара, «Саханефтегазбыт» АЗС-та, Нам улуунун кыраны-ыссатыгар тутуллубут тугуу аһылыыларын үөрүүлээх тэрээһиннэрэ буолталаатылар.

Бу күн Хамааҥаттаҕа эр дьон, Нам педколледжыгар кэрэ аңардар волейболга

лаатылар. Баскетболга кэрэ аңардар күрэхтэһиилэрэ олус тыҥааһыннаахтык барда. Биһиги улууспут хамаандата А бөлөххө Үөһээ Бүлүүлэри уонна Бүлүүлэри кытта күөн көрсөн 4 очкону ылан бастаатылар. Иккис Бүлүү, үсүһү Үөһээ Бүлүү ылылылар.

Бэйэлэрин бөлөхтөрүгэр Хагалас, Дьокуускай, Мирнэй хамаандалара бастаатылар.

Оҕунан ытыгыга: Барыта 72 киһи күрэхтэстэ. Бу күрэхтэһиигэ биһиги улууспут чийэһин Афанасий Дьячковскай, Надежда Егорова, Софрон Лукин, Юлия Чердонова, Иннокентий Павлов, Валентина Павлова турууластылар. Күрэхтэһи бастакы аңарыгар 70 м ыраахха (классикаҕа) 1 м. Айаал Федоров (Сунтаар, 334 очко), 2-с м. Петр Андронов (Дьокуускай, 308 очко), 3-с м. Яков Тартинов (Горнай, 305 очко) ыллылар. Биһиги Афанасий Дьячковскайбыт 274 очкону ылан 7-с м. буолла.

Манна кэрэ аңардарга Анна Алексеева-Стасова (Хагалас, 310 очко) 1 м., Евгения Тимофеева (Дьокуускай, 305 очко) 2-с м., Валентина Сорокина (Чурапчы, 304 очко) 3-с м. ситистилэр. Биһиги Надежда Егоровабыт 6-с миэстэҕэ тигистэ.

60 м (классической көрүнгө): Павел Алексеев-Стасов (Хагалас, 326 очко) 1 м., Дмитрий Соловьев (Муома, 309 очко) 2-с м., Василий Румянцев (Дьокуускай, 309 очко) 3-с м. буолталаатылар. Лукин Софрон (Нам, 279 очко) 9-с

ООНЬУУ УОТА – УЛУУС КИИНИГЭР

Нам улуунугар күөн көрсөр добун түһүлгэҕэ Саха сирин норуоттарын VI-с спортивной оонньоуларын кыайыгына кынаттыыр кыгы-астар кымын төлөрүтэр, күөх төлөннөөх умуллубат уотун уматар долгутуулаах түгэни иннинэ, аалай уопут ыраах Өлүөхүмэ улуунуттан бастын спортсменнарбыт илиилэригэр өрө тутулан, Улуу Энсиэли хочотун бары нэһиликтэрин дьонугар-сэргэтигэр сырдык сарыала саҕан, эрэл кымын кынаттаан Ленскэй нэһиликкэ М.К. Аммосов болуоссатыгар үөрүүлээх быһыыга-майыга туттарылына. Хатын-Арыы нэһилиэгиттэн кэлбит эстафетаны баһылык Ю.И. Слепцов «Ленскэй нэһилик» МТ баһылыгар А.Г. Новгородовка туттарда. Онтон спортивной оонньоуларбыт өрөгөйдөөх уотун киин стадионна Нам улуунун бастын спортсменнара илтилэр.

С. АРГУНОВ

дьон): Артур Бурцев (Уус-Алдан) 1 м., Дьулус Елисеев (Чурапчы) 2-с м., Николай Борисов (Мэнгэ-Хагалас) 3-с м.

400 м (кыргыттар): 1 м. – Ирина Кальченко, 2-с м. – Екатерина Татаринцева, 3-с м. – Евгения

хаил Жарин. 3000 м – 1 м. – Оксана Крамарова (Нерюнгри), 2 м. – Ирина Игнатьева, 3 м. – Ирина Сильвестрова (Өлөөн). 5000 м (кыргыттар уонна уолаттар) – 1 м. – Надежда Серге-

КҮРЭХТЭҤИИЛЭР САБАЛАННЫЛАР

күрэхтэстилэр. Нам хамаандата (В бөлөххө) Ньурбалары 2:0 очконан хотон Дьокуускай хамаандатыгар 0:2 хотторон иккис миэстэҕэ тахсыбыттара. Дьокуускай хамаандата 4 очкону ылан бастаабыта. А группаҕа (СВФУ университет) хамаандата Мирнэй уонна Мэнгэ-Хагалас хамаандаларын түөрт очконан кыайан 1 миэстэни ылары ситисттэрэ. Бу көрүнгө бэйэлэрин группаларыгар Амма, Дьокуускай, Нерюнгри хамаандалара 1 м. ылаттаатылар. Волейболга университет, Амма, Дьокуускай, Чурапчы (бэйэлэрин бөлөхтөрүгэр) бастаатылар.

Баскетболга эр дьон күрэхтэһиилэригэр 8-9 чыһылааларга бастакы миэстэҕэ (бэйэлэрин бөлөхтөрүгэр) Дьокуускай, Ленскэй, Алдан, Нам таҕыстылар. Биһиги хамаандабыт баар бөлөбөр Бүлүүлэр иккис, Уус-майалар үһүс буолтала-

миэстэ буолла.

Кыргыттарга: Валентина Евдокимова (Бүлүү, 307 очко) 1 м., Саина Иванова (Горнай, 307 очко) 2-с м., Дайаана Васильева (Сунтаар, 276 очко) 3-с м. ыллылар. Чердонова Юлия (Нам) 217 очкону ылан 8-с миэстэҕэ тигистэ.

50 миэстэрэҕэ (блочнай көрүнгө):

Эр дьонго: Михаил Филатов (Чурапчы, 340 очко) 1 м., Иван Антонов (Горнай, 330 очко) 2-с м., Николай Кириллин (Муома, 329 очко) 3-с м., Иннокентий Павлов (Нам, 285 очко) 10-с миэстэни, кэрэ аңардарга: Степанида Артахинова (СВФУ, 332 очко) 1 м., Валентина Павлова (Нам, 323 очко) 2-с м., Жанна Кириллина (Чурапчы, 316 очко) 3-с м. ыллылар. Сүүрүүгэ: 1500 м (кыргыттар): Оксана

Чижик; 400 м (уолаттар): 1 м. – Андрей Хуторной, 2 м. – Иван Шергин, 3 м. – Айсен Ноговицын; 400 м (кэрэ аңардар): 1 м.

– Екатерина Четвертакова, 2 м. – Галина Животова, 3 м. – Ольга Лештаева; 400 м (эр дьон): 1 м. – Сергей Томилов, 2 м. – Максим Овчаренко, 3 м. – Дмитрий

ева, 2 м. – Елена Смолина, 3 м. – Сардана Гоголева; 1 м. – Леонид Перетолчин, 2 м. – Николай Копырин, 3 м. – Мирослав Бурнашев, 4 м. – Евгений Эверстов.

5000 м (эр дьонго): 1 м. – Кузьма Тартинов (Нам), 2 м. – Дмитрий Степанов, 3 м. – Иван Сивцев. Тустууга бэйэлэрин ыйааһыннарыгар Нам уолаттара Василий Кутуков уонна Игорь Софронеев боруонса мэтэҕэ тигистилэр. 50 кг 1 м. – Петр Константинов (Дьокуускай), 2 м. – Яков Павлов (Чурапчы), 3 м. – Петр Копырин (М-Х), 42 кг – 1 м. – Александр Жирков (М-Х), 2 м. – Иван Лонгинов (Таатта), 3 м. – Михаил Каженин (Хагалас), 58 кг – 1 м. – Реворий Самсонов (Сунтаар), 2 м. – Александр Захаров (Чурапчы), 3 м. – Артур Константинов (Өймөкөөн) ылаттаатылар.

От ыйын 9 күнүгэр сага тутуллубут стадиону уонна КСК-ны аһы церемонията элбэх киһи кыттылаах ытылына. Онон СР правительствотын председатели солбуйааччы А.В. Власов, РФ спордун министерствотын спорт сайынгы көрүнгүгэр департаменын директора Г.Е. Кобельская, СР спордун министрэ М.Д. Гуляев, СР тутууга уонна архитектура министрэ С.Я. Дереповская, улууспут баһылыга А.П. Атласов, «Адгезия» ХЭТ директора М.Ф. Охлопков о.д.а. кыттыыны ыллылар. Тутуулар аһылыыларын кэрэһэлиир кыһыл лицензти кырыдылар. КСК уонна стадион директоругар С.П. Ядрихинскайга символическай күлүүһү туттардылар. Республика, улуус салайааччылары бу үгө түгэнинэн мустубут бар дьону истинник эбэрдэлээн, баҕа санаа бастыгын этэн туран бу баараҕай тутуулары тутууга кылааттарын киллэрбит салайааччыларга уонна туттааччыларга республика, улуус наҕараадаларын туттартаатылар.

И. ИВАНОВ

VI-с спортивной оонньоулары көрсө

ИППОДРОММУТ БЫДАН СЭРГЭХСИДЭ

Быйылгы СР норуоттарын VI-с спортивной оонньоулар кэмнэригэр улууспутугар ат сүүрдүүтэ буолуохтаах. Онон сибээстээн ипподрому саңарды үлэлэрэ кылгас болдьоохто тэтимнээхтик ытылыннылар.

Ситэн-хотон быдан сэргэх көрүнгөммит ипподрому үөрүүлээхтик аһы тэрээһинэ от ыйын 5 күнүгэр буолла.

Бу үгө тэрээһингэ чөл түһэри үлэтин ыһыгыт үлэһиттэр, тэрилтэлэр салайааччылары, үбүнэн көмөлөспүт тэрилтэлэр салайааччылары уонна РФ ТХМ министрин сүбэһитэ В.В. Черногов, СР ТХМ министрэ И.И. Слепцов, СР спордун министрэ М.Д. Гуляев, «Нам улууһа» МТ баһылыга А.П. Атласов, улуус баһылыгын бастакы солбуйааччы А.Я. Яковлев, ТХУ начальнига Е.Е. Гоголев у.д.а. кытыннылар.

СР ТХМ министрэ И.И. Слеп-

цов уонна «Нам улууһа» МТ баһылыга А.П. Атласов тутуу ситэриллибитинэн эбэрдэлээн туран улуус тыатын хаһаайыстыбатын управлениетыгар (нач. Е.Е. Гоголев), улуус ветеринарнай управлениетыгар (нач. С.Д. Эверстов), «Эрэл» ТХПК коллективыгар (дир. Нь.Ф. Гуляев) уонна туттааччыларга Махтал суруктары, Бочуотунай грамоталары туттардылар.

РФ ТХМ министрин сүбэһитэ В.В. Черногов эбэрдэлээн туран улуус, нэһилик салайааччыларыгар, Нам улуунун бар дьонугар-сэргэтигэр дириң махталын биллэрдэ. «Ленскэй нэһилик» МТ баһылыга А.Г. Новгородов республика ТХМ министригэр И.И. Слепцова «Нэһилик социальнай-экономическай сайдыытыгар киллэрбит кылаатын иһин» диэн Бочуот Знагын нэһилик дьонун-сэргэтин аагыттан махтанан туран туттарда.

И. ИВАНОВ

Крамарова (Нерюнгри) 1 м., Анна Гаврильева (Чурапчы) 2-с м., Паша Григорьева (Үөһээ Бүлүү) 3-с м.; 1500 м (уолаттар): Илья Карданскай (Нерюнгри) 1 м., Павел Габьшев (Кэбээйи) 2-с м., Мирослав Бурнашев (Уус-Алдан) 3-с м.; 1500 м (кэрэ аңардар): Ньургуйаана Бурцева (Уус-Алдан) 1 м., Анастасия Иванова (Дьокуускай) 2-с м., Нарыйа Матвеева (университет) 3-с м.; 1500 м (эр

Наумов. 100 м (кыргыттар уонна уолаттар): 1 м. – Диана Адаьско, 2 м. – Ксения Головных, 3 м. – Виктория Пятакова; 1 м. – Айхал Местников, 2 м. – Алексей Сидоров, 3 м. – Михаил Садовский; 100 м (кэрэ аңардар уонна эр дьон): 1 м. – Ариана Югова, 2 м. – Ольга Шкаленова, 3 м. – Валентина Иванова; 1 м. – Вячеслав Егоров, 2 м. – Сергей Чунарев, 3 м. – Ми-

Хааччыйы хайдаһый?

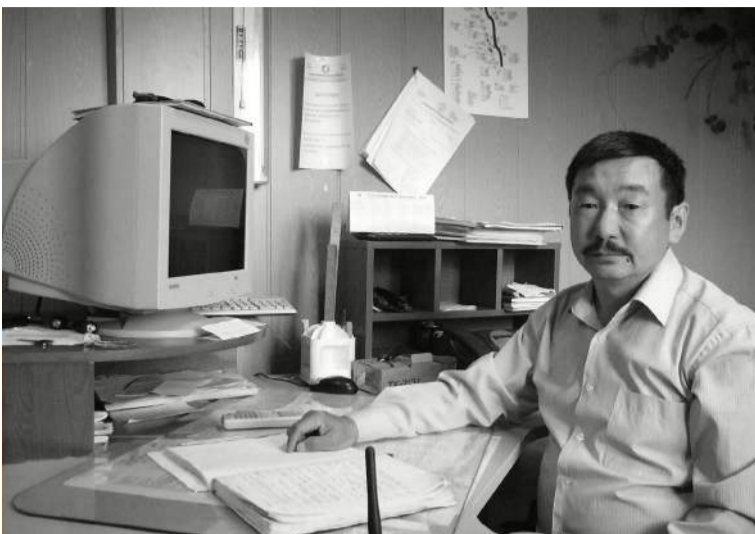
Василий Семенович Алексеевы кытта уонча сүл ыһыллыбы-тобуллуу, иннэ-кэннэ биллибэт кэмгэ үлэлээбиппит. Кини ки-мин-тугун, хайдаһын билэбин ди саныйбын. Ол иһин кини биһикки көрсүһүүбүт, хаһан ба-һарар, туох да омуна суох истин буолааччы.

Василий Семенович ОДьКХ-гар ПТО начальнигынан үлэ-лии олордоруна, улуус салайа-аччытын рекомендацытынан Нам почтатын начальнигынан ананан, аны почта курдук ула-хан улуус тэрлэтэтин салайар буолбута. Онтон ыла улахан кы-көрсүспэккэ, алтыспакка арды-быт атан хаалбыта.

Кини Хатырыкка төрөөбүт-үөскээбит, онно улааппыт, ос-куоланы бүтэрэн үлэһит буолбут кини. Үлэтин 1981 сыллаахха «Коммунаэнерго» кочегарынан саҥалаабыта. Оччолорго котель-найдар бары таас чоһунан оттул-лаллара. Биэс сылы быһа элбэх чо-бу таһырдыа тастаҕа. Хас тон-натын ким ааһан ситиэ баарай?

1986 сыллаахха гаас кири-рэн абыраабыта. Тутта опера-тор үөрөбүт үөрэнэ охсон, үлэ-тин чэпчэтиммитэ. Ол кэмгэ Красноярскайдаагы техникуму

ХАС БИИРДИИ КИҢИ МИЭХЭ ЧУГАС

бүтэрэн, олох даһаны, дын-нээх специалист буолбута. 1991 сылтан анал үөрэхтэнэн бух-галтерынан, кадр отделын сәби-эдиссейинэн, ТБ инженеринэн тэрлэтэтигэр үлэлээбитэ. Ол сылдан Саха госуниверситетын ИТФ-гар кэтэхтэн үөрэнэн үр-

дүк үөрөхтөнөр. Ити курдук, ылсыбытын ыһыктыбакка дыһыардаахтык иннин хоту баран санаабытын ситиһэр. 2004 сыллаахтан ПТО отделын салайар. Төһө да 2009 сыллаахтан почта систематын салайаач-чытынан баран үлэлээтэр,

коммунальнай хаһаайысты-батын умнубатаҕа. Куруук сибээстэһэрэ, билсэ олорбута. Аһыгы үйүбэ туох буолбатаҕа баарый, урут үлэлээбит тэрлэт-тигэр төһөнө кэлбит. Ону көрсөн, бу суруйдум. «Эйигин бу туох ааттаах аралан бырахта?» – диэн ыйыттым.

«Үлэлээбит сирбин ахта-бын, ордук бииргэ үлэлээбит дьоммун. Бииргэ үлэлээбит диэн ахтылдьаннаах буолар эбит. Манна хас биирдии киһи миэ-хэ чугас. Пенсияҕа да таһарым чугаһаата, 2-3 сүл хаалла. Онон таһтыр Наммар сөбүлүүр дьом-мун кытта сылдьыбытым ордук курдук», – диэн эппиэттээтэ.

Бэрт сотору коммуналь-най хаһаайыстыбаҕа саҥа сүү-рэн кириэри аһай турар. Тыа сиригэр тутуллубут модуль-най котеллары кииннэммит диспетчеризацияҕа киллэрэн барыларын биир сиртэн са-лайар системаҕа киллэрээри олооролор. Онон специалистар наадалар.

Онон, Василий Семенович, таах үлэтэ суох хаалыан суоҕа. Хаан уруу тэнэ чугас буолбут тэрлэтэн куруук өйбүллээх буолуо. Биһиги, коммунальщик-тар, саарбахтаабыт.

А. КОБЯКОВ, пресс-киин, Нам

Билгэлээһин КҮН-ДЬЫЛ КӨМӨЛӨҮӨ!

Быйыл эбэбит халааннаабата. Хаар эрдэ ууллан барыаһыттан ыам ыйыгар, бэс ыйыгар, от ыйын 4-гэр диэри киһини, оту-маһы, оһуруоту абырыр ардах түспэтэ. Интернет күн айы ар-дахтыа диир, халлаан киэнэ бэрт буолан, тылын истибэт быһы-лаах. Кыһытын иһин, күн айы былыттаах.

Нам улууһугар спартакиа-да буоларынан, тэрээһин ата-хтанна диэн айылҕа көмөлөһөр курдук. Саха омук былыры-ын баччаҕа хайдах күн-дьыл турбутай диэн ааспыты ана-рар өйдөбүллээхпит. Ону са-натыйым. 2013 сүл от ыйын 5-6 күннэригэр улахан кырдан ар-дан баран, Бөтүрүөп таһарата аһыар диэри куйаас күннэр этэ, ардаабатаҕа. Онтон от ый-ын 21-22 күннэригэр балаҕа элбэхтик ардаабыта. Онон, ды-лын батыһан сөп. Спартакиа-даны мэхэйдээмиэн сөп этэ. Бу 5-6 күннэргэ ардырыгар көнүллүөбүт!

Константин ЕРЕМЕЕВ, Кыһыл-Сыыр

Туһулуур – сыһыһара!

И. Ооньуулар кыттылаахтарын уонна ыалдьыттарын олохсугуу, аһылыгынан хааччыйы

Ооньууларга бигэргэммит квотанан 10 категориянан 4100 киһи олохсуйдулар. Манна 27 объект бэлэмнэннэ, ол иһигэр үөрэҕири салаатынан – 19, Намнааһы педколледжка – 3, Граф Бизрэгэр профлицейгэ – 2. Бары объекттар аккредитацияны аастылар, сертификат ыллылар. Дьону олохсугууга Спорт министрвотыттан 1827, Үөрэ-ҕири министрвотыттан 1800 матараас, ол иһигэр 400 наду-вой аҕалылына.

Тэрээһиннээх аһатыынан 3869 киһи хабылына, ол иһигэр: – спортсменнар, бэрэстэбиит-тэллэр – 2519; – судьуйалар, тэрийэччи-лэр – 330; – культурнай программа кыттааччылары – 640; – ИДьМ, МЧС сотрудникта-ра – 110; – «Саха» НВК – 70; – спорт ветераннара – 50; – ыһырылаах ыалдьыт-тар – 100; – суопшардар – 50 киһи.

Кыттылаахтары аһатыыны тэрийиэ 250 киһи үлэлиир, ол иһигэр 64 улуус олохтоохторо.

Аһылык менотугар спор-тсменнарга 1 киһиэхэ күннэтэ 1248 солк., тренердэргэ, судьуй-аларга уонна улуустар бэрэстэ-биитэллэригэр 1 киһиэхэ 950 солк., тэрийэччилэргэ 1 киһиэхэ 850 солк., культурнай программа кыттылаахтарыгар 1 киһиэхэ 350 солк. көрүлүннэ.

Маны таһынан бэйэлэрэ кэл-бит ыалдьыттарга анаан 15 кафе, 60 хорчуопка үлэлиир, ол иһигэр стадион территориятыгар 6 ка-фе, 25 хорчуопка, «Сахателе-ком» территориятыгар 5 кафе, 22 хорчуопка, «Саханефтегазбыт» учаастагы территориятыгар 4 кафе, 13 хорчуопка. 1 кафеҕа 20 олоор миэстэнэн күнэ 300-350 киһи аһыыр. Кафелар уонна аһылык атын пууннара балаак-каларынан хааччылынылар,

манна 1560 тыһ. солк. ороскуот-таммыт.

Аһылык пууннарын кили-эбинэн уонна бурдук атын бо-родууксуйаларынан олохтоох бэкээринэлэр хааччыйаллар, күннэ 3 тн 750 кг аҕалылар. Иһэр ууну «Эрэл» ТХПК хаач-чыйар, сууккаҕа 15000 л иһэр уу 1-дии лиитэрэтэ 5-тии солк. атыыланар.

лаахтара 622, оһо үңкүү коллек-тивтара 340, массовка – 506 оһо, Дьокуускайтан 300 кыттыны ылаллар.

Ооньуулар кэмнэригэр 57 культурнай мероприятиялар, ол иһигэр Ооньуулары аһы, сабыы церемониялара, кыт-тааччылары уонна ыалдьыт-тары көрсүү сирэ-туома, са-на объектары, быһытапкалары

Оформлениеҕа уонна көһөр-дүүгэ үлэлэр чэрчилэринэн Ха-маҕаттаҕа 11 билборд, 24 была-ах, 30 палисадник, растяжкалар оноһулуннулар, 10 тыһ. сибэкки, 450 мас олордолуна. Аппааньга 6 баннер турда, 16 тыһ. сибэкки, 1371 мас олордолуна. Нам сэл. 5 билборд, 27 баннер, 17 растяжка оноһулунна. 3800 хатын, 25 ха-рийа, 387 боярышник, 160 үөт,

VI СПОРТИВНОЙ ООНЫУУЛАРГА БЭЛЭМНЭНИИ: ТУОХ? ХАННА? ХАЙДАХ?

II. Культурнай-сынныалаң программа, СМИ-ры кытта үлэ, бэчээтинэй уонна сувенирнай бородууксуйа

«Саха сирэ», «Спорт Якутии», «Дьулурҕан», «Якутия» хаһыат-тарга 30-тан таһа ыстатыйалар, информациялар бэчээттэннил-лэр. «Саха» НКИК «Саҥа күн», «Сонуннар», «Харах далайгар» эфиригэр 30-ча таһыы буолла. Улуустааһы «Энсиэли» хаһыак-ка 150-ча араас матырыйааллар бэчээттэннилэр.

Сувенирнай бородууксуйа 2327 тыһ. 400 солк. суумаҕа оно-һуллан аҕалылына. Манна «Ректайм», «КопирТехСервис» ХЭО-ры, «Кодак» ИП-ны кытта үлэ барда.

«Нам улууһун спортивной албан аата» кинигэ 2000 экз. «Бичик» кинигэ кыһатыгар 1508 тыһ. 40 солк. бэчээттэнэн кэллэ. «Нам улууһа – Энсиэли хочото» Ооньууларга справочнай матырыйааллардаах, програм-малардаах өгнөөх буклет 5000 экз. бэчээттэннэ.

«Нам улууһун спортивной албан аата» быһытапка-экспо-зицияны онорууга 178 тыһ. 400 солк. фондаттан бэрилиннэ.

Ооньуулары аһы уонна сабыы церемонияларыгар улу-устан 3000 киһи, ол иһигэр 151 тэрийэччилэр, 32 волонтер, на-роднай инструменнар оркестра – 14, улуус своднай хора 1000, үңкүү коллективтара 35, уус-уран самодеятельность кытты-

аһыы, 2 улахан стадионнай кон-церт, 2 оһо концерта, 3 республи-катааһы куонкурус о.д.а. ыгыт-лаллар.

Культура уонна сынныалаң пааркатыгар ыалдьыттары сын-нытарга, оһолору ооньыотро 5 тэрилтэ, ИП-лар кытталлар. Дьокуускай куорат культуратын уонна сынныалаһын пааркатыт-тан аттракционнар үлэлиллэр.

Күннэтэ сарсыарда 10-тан 15 ч. диэри «Нам улууһун музей-дара», ол иһигэр Никольскай-га Сир музейа, Аппааньга И.Е. Винокуров музейа, Хатырыкка М.К. Аммосов аатынан государ-ственность музейа, «Нам улуу-һа – урууһуйдугутар дойдулары» быһытапка о.д.а. маршрутунан экскурсиялар тэрриллэллэр.

III. Благоустройство уонна өрөмүөн салаата

Нам сэл. 5 эргэ дьиз, араас дьоһуус тутуулар 75%-ра көтүрү-лүннүлэр, 176 куб.м. хаһыт мас кэрдиллинэ.

Аппааньга эргэ хотоннор, 2 чааһынай дьиз, 2 уонна 4 кварти-ралаах дьизэлэр, 282 кв.м. дьоһуус тутуулар көтүрүлүннүлэр.

Хамаҕаттаҕа 680 кв.м. эргэ хотоннор, 2 км күрүө, 2 кварти-ралаах олоорор дьиз, эргэ ыскы-лааттар көтүрүлүннүлэр. Нико-льскайга 1 км күрүө, 1 эргэ дьиз көтүрүлүннэ. Нам сэл. 14 икки этээстээх олоорор дьизэлэр фасадтара тупсарылына.

Бөһү-сыһы тиэйиэ 100 массыына үлэлээтэ.

28629 сибэкки олордолуна.

Нам сэл. Аммосов, Цугель-Аммосова, Ойуунускай, Файзу-лин ааттарынан, Ржевская уу-луссалар, уопсайа 3,6 км асфаль-тынан бүрүлүннүлэр.

«Уйгу» ХЭО Нам-Дьокуускай трассатын уастагыр автобус 10 тохтобулун онордо.

Улуус кыраанысыһыгар сте-ла уонна балаҕан тутулуннулар.

Нам сэл. «Довордохуу» болу-оссата оноһулунна, фонтан үлэ-бэ кириэ. 1494 кв.м. тротуарнай плиталар уурулуннулар, 630 м водопровод тардылына, 20 уу-лусса фонара, 14 ыскамайыка оноһулунна.

М.К. Аммосов аатынан болу-оссакка 478 кв.м. керамическай плиталар уурулуннулар, паа-матыннык эркиннэрэ керамо-гранитынан бүрүлүннүлэр, 4700 сибэкки олордолуна, күрүөтэ ситэрилиннэ.

Комсомольская, Кыайы, Ржев болуоссаттарыгар 415 мас, 450 сибэкки олордолуна, 426 тыһ. солк. өрөмүөн ыытылына.

IV. Транспорт, сибээс, бэрээдэги көрүү, баһаартан сэрэхтээх буолуу, медицинскэй хааччыйы

Кыттааччылар уонна ыал-дьыттар олоор сирдэринэн ку-раанах бөһү хомуйууга 29 объ-екка 50 емкость туруорулунна. 2 бөһү тиэйэр, 4 ассенизатор мас-сыналар үлэлиллэр. Техниче-скэй уонна иһэр уунан хааччы-ыыга 6 массыына туруорулунна.

Культурнай программа кыт-тылаахтарын тиэйиэ репети-циялар уонна Ооньуулары аһы, сабыы күннэригэр 26 авто-бус сүүрэр, ол иһигэр 8 авто-буһу үөрэҕири управлениета, 3 автобуһу «Айан-транс» ХЭО хааччыйаллар, 15 автобус арен-даланна. Диспетчерскэй сулуус-па үлэлиир.

Автостоянкаларга 7 зона көрүллүбүтүгэр 3177 транспорт турар, маны таһынан Хамаҕа-таҕа уонна Аппааньга эбии сто-янкалар бэлэмнэннилэр. Транс-порт сырыһытын ДПС 30 сотру-дника хонтурооллуур.

Баһаарынай сулууспа улуус үрдүнэн 5 МПЧ, 8 анал техника туттар.

Бигэ сибээһи хааччыйар ин-титэ Билайн, Мегафон уон-на МТС филиалларын кытта Сөбүлэһиилэр түһэрсилиннилэр. Тэрийэр комитетка 22 радио-станция түгэтилиннэ. Ооньуу-лар бары объектарыгар Wi-Fi технологиянан Интернеткэ хол-бонуу хааччылына.

Спортсменнарга уонна ыал-дьыттарга анаан 12 медицинскэй пуун тэрилиннэ. Спортсменна-ры көрүүнү-истиини эмтиир физкультура республикатаа-һы киини спортивной быра-астара хааччыйаллар. Суһал көмөбө 6 биригээдэ тэрилиннэ. Күүтүллүбүтэх түгэннэргэ 60 куйкаҕа тийэ стационар бэлэм-нэннэ. Ооньууларга 16 единица санитарнай транспорт үлэлиир.

V. 20 улуустан Ооньууларга кыттыыга сайаапкалар киридилэр. От ыйын 2 кунуттан аккредитация сулууспата үлэтин саҕалаата, испиһэктэр чуолкайданнылар.

VI спортивной Ооньуулар финалларыгар Нам улууһун-тан барыллаан 130 спортсмен, 40 юниор кыттыахтара. Кинилэр Дьокуускайга, Владикавказка, Бишкеккэ, Бресткэ, Кисло-водскайга уонна улуус иһигэр үөрэнэр-тренировкаланар спор-дары аастылар.

VI спортивной Ооньуулар координационной сәбиэтин дааннайдарынан

**Барбарыбыт
- дьулуурдаах
үлэттэн,
түмсүүттэн!**

БЫЙАН

**2014
От ыйын
12 күнэ
№2**

Нам улуунун тыатын хаһайыстыбатын үлэһиттэрин хаһыата

РАБОЧИЙ ПЛАН КОРМОЗАГОТОВКИ В НАМСКОМ УЛУСЕ НА 2014 ГОД

Наслед, хозяйство Наличие КРС, лош. усл ед Наличие сенокосных угодий План кормозаготовки по РП - от. 14г.	в том числе			Прогноз кор- мозаготовки по РП- от. 14г.	в том числе			Бюджет привлечено к кормозаготовительной кампании									
	с и - лоса	сена- жа	с и - лоса		с и - лоса	сена- жа	Л ю - дей	Трак- торов	З в е - ньев	мех	в том числе						
Едей	1091	4420	3197	2878			32	40	9	4	5						
с\х пред.	2	6	6	5													
к\х	325	2750	976	878			12	15	4	4							
ЛПХ	764	1670	2216	1994			20	25	5		5						
1 Хомустах	900	2702	2610	2349			177	43	16	3	15						
в том числе				0													
с\х пред.	273	1028	792	713			0	16	6	4	1	3					
к\х	128	409	371	334			0	14	7	5	2	5					
ЛПХ	499	1265	1447	1302			0	147	30	7	7						
Партизан	798	2860	2314	2083			0	34	25	8	4	3	1				
с\х пред.	28	300	81	73			0										
к\х	156	1270	452	407		200	200	14	10	3	2	1					
ЛПХ	614	1290	1781	1603			0	20	15	5	2	2	1				
Никольцы	556	1300	1612	1451			0	60	28	13	2	9					
с\х пред.	33	96	96	86			0										
к\х	121	500	351	316			0	13	7	5	1	4					
ЛПХ	402	800	1166	1049			0	47	21	8	1	5					
Хамагатта	819	1550	2375	2138			0	46	34	16	6	8	2				
с\х пред.	0			0			0	23	17	8	3	4	1				
к\х	344	770	998	898		30	15	10	7	3	1	2					
ЛПХ	475	780	1378	1240			0	13	10	5	2	2	1				
Хатын-Арыы	1872	4350	5429	4886			0	31	25	10	6	4					
с\х пред.	322	585	934	840		200	100	4	3	2	2						
к\х	344	850	998	898			0	14	9	3	2	1					
ЛПХ	1206	2900	3497	3148			0	13	13	5	2	3					
Подхоз		15		0			0										
Бетюн	680	2250	1972	1775			0	139	52	66	2	60	1				3
с\х пред.				0			0										
к\х	414	1295	1201	1081			0	61	27	15	2	13					
ЛПХ	266	930	771	694			0	78	25	51		47	1				3
Подхоз		25		0			0										
Модут	1054	3285	3057	2751			0	210	67	15	9	5	2				
с\х пред.	344	1200	998	898		800	200	49	12	5	5						
к\х	42	50	122	110			0	11	3	3	1	2	1				
подхоз		35		0			0										
ЛПХ	668	2000	1937	1743			0	150	52	7	3	3	1				
Хатырык	792	2110	2297	2067			0	28	17	8	3	4	1				
в том числе				0			0										
с\х пред.	46	100	133	120			0										
к\х	387	1000	1122	1010			0	10	7	3	2	1					
ЛПХ	359	1010	1041	937			0	18	10	5	1	3	1				
Маймага	151	450	438	394			0	29	12	8	1	7					
к\х	24	100	70	63			0	4	2	1	1						
ЛПХ	127	350	368	331			0	25	10	7		7					
Тюбэ	576	1953	1670	1503			0	103	44	9	6	5					
с\х пред.	25	150	73	65			0	5	4	1	1						
к\х	396	1300	1148	1034			0	28	19	6	2	4					
подхоз		3	0	0			0										
ЛПХ	155	500	450	405			0	70	21	2	1	1					
Арбын	316	750	916	825			0	18	12	5	2	3					
к\х	129	113	374	337			0	8	5	2	1	1					
ЛПХ	187	637	542	488			0	10	7	3	1	2					
Кобьякон	384	1700	1114	1002			0	25	13	6	2	4					
с\х пред.	77	325	223	201			0										
к\х	118	225	342	308			0	10	5	2	1	1					
ЛПХ	189	1150	548	493			0	15	8	4	1	3					
Фрунзе	142	310	412	371			0	38	19	11		11					
к\х	12	30	35	31			0	2	1	1		1					
ЛПХ	130	280	377	339			0	36	18	10		10					1
2 Хомустах	905	2960	2625	2362		100	50	154	80	58	31	17	10				
с\х пред.	262	450	760	684		100	50	22	8	2	2	1					
к\х	232	1100	673	606			0	46	21	12	8	4					
подхоз		10	0	0			0	3	1	1							
ЛПХ	411	1400	1192	1073			0	83	50	43	21	12	10				
Искра	220	590	638	574			0	20	12	5	2	3					
с\х пред.	4	12		10			0										
к\х	30	140	87	78			0	8	5	2	1	1					
ЛПХ	186	450	539	485			0	12	7	3	1	2					
Тастах	425	1350	1233	1109			0	60	30	30	1	29					
с\х пред.	98	300	284	256			0	15	5								
к\х	121	300	351	316			0	7	5	3	1	2					
ЛПХ	206	750	597	538			0	38	20	27		27					
Салбан	553	1835	1604	1443			0	110	37	28	6	17	3				2
с\х пред.	43	130	125	112			0	8	2	2	1		1				
к\х	289	920	838	754			0	42	15	11	3	8					
ЛПХ	221	785	641	577			0	60	20	15	2	9					2
Ленский	513	1570	1488	1339			0	23	19	15	2	4	2				9
с\х пред.	1	3		3			0										
Подхоз		270	0	0			0										
к\х	106	100	307	277			0	8	9	11	1	2					8
ЛПХ	406	1200	1177	1060			0	15	10	4	1	2					1
				0			0										
Всего по улусу	12747	38295	37000	1000	930	33300	800	465	1337	569	336	90	213	18	15		
с\х пред.	1558	4568	4518	1000	700	4066	800	350	142	57	24	15	8	2			
к\х	3718	13222	10816	230	9734			115	322	179	95	36	53	1			8
ЛПХ	7471	20147	21666		19499			0	870	332	216	39	152	15			7
подхоз		358			0			0	3	1	1						

САХА ҮНАБЫН ЭМИС ЭТЭ, ҮРҮЛҮЙЭР ҮРҮН ИЛГЭТЭ – САХА КИЭН ТУТТАР АҢЫЛЫГА

Саха омура Уһук Хоту сир тыйыс усулуобуйатыгар саха бороода ынах сүөһүнү иитэн, киһи аймах цивилизациятын байышпытын киэн туттабыт. Хомойоох иһин, ааспыт XX-с үйэ иккис агарыгар үү

БЫАН Нам улдуһун тыатын хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин хаһыата

КЫРА ХАҤААЙЫСТЫБАЛАРГА ОТУ ОТТООҤУННА СҮБЭЛЭР

2. ОТ ХААЧЫСТЫБАТЫН ҮРДЭТИИГЭ ИРДЭБИЛЛЭР

2.1. Оттооһун болдьоо
Үчүгэй хаачыстыбалаах оту бөлэмнииргэ элбэх ньымалар бааллар. Олортон биридэстэрин кылгас болдьооххо, ходуһа үүнээйилэрэ элбэх ингэмтэлээх веществолаах бириэмэлэригэр оттооһун буолар.

Айылда ходуһаларын отто-ро сизмэлэрэ ситиэр эрэ диэри белоктарынан, углеводтарынан, минеральной веществоларынан баай буолаллар.

Үүнээйи ситэн истэҕин аайы аһылыктарын единицата, буһумтуо протеиннара, каротиннара аҕыйаан, клетчаткалары сизмэлэригэр сүөһү ити сүрүн ингэмтэлээх веществоларынан кыайан хаачылыбат. Ол төрүөтүнэн үүнээйи хагдарыйан истэҕин аайы сибирдэхтэрэ, лаба-алара инэн аҕыйаан, умнастара кытаанан иһэллэриттэн буолар. Үүнээйи элбэх сибирдэхтээх-лабаалардаах буоллаҕына, ингэмтэлээх веществоларынан баай буолар. Холобур, туорахтаах оттор саҥа куоластаныйларыгар сибирдэхтэрэ 38...50% буоллаҕына, сизмэлэрин ситиитигэр 15...30% эрэ хаалар, ити түмүгэр ситэн-хагдарыйан истэхтэрин аайы ки-нилер ингэмтэлээх веществолара аҕыйаан иһэллэр.

Культурнай ходуһаларга ыһыллар туорахтаах оттору сайын иккитэ охсуохха сөп. Бу оттор куоластанар уонна сибэк-килэнэр бириэмэлэригэр ингэмтэлээх веществоларынан баайдар. Культурнай ходуһалар отторун мангай от ыйын саҕатыгар, сибэккилэрэ ситиэн иннинэ, онтон иккис үүнүүтүн атырдыах ыйын 20...25 күнэригэр охсуллар. Итинник иккитэ оттуур буол-лахха культурнай ходуһа биир ректарыттан 10 т диэри үүнүүнү, 4-5 тыһ. ц диэри аһылык едини-цатын, 500 кг диэри буһумтуо протеины ыһыахха сөп.

Айылда ходуһаларын отторо араас көмгэ ситэллэр. Ол кур-дук, кураанах, хордоҕой сирдээх ходуһалар отторо от ыйын 3 де-кадатыгар, оттон намыһах, сик-тээх ходуһалар отторо атырдыах ыйын саҕатыгар ситэллэр. Онон кураанах ходуһалары урут от-тонулуохтаах. Маны таһынан, ситэн бардахтарын аайы сибир-

дэхтэрэ инэн-хатан баралларын суотугар ходуһа үүнүүтэ 20...30 бырыһыанна дылы намтыыр, ол түмүгэр күһүнгэ диэри оттуур буоллаҕына республика үрдүнэн 30...40 тонна от ситэ оттоммот.

Онон оту уһун бириэмэҕэ оттууртан сүтүгү таһаарбат наадаттан айылда ходуһатын оттооһуну от ыйын саҕатытан саҕалаан 40...45 хонугунан, эбэтэр атырдыах ыйын ортотугар диэри оттоон бүтэрэр сорук туруорулу-лохтооһун.

2.2. Оту хадьымалга биир тэнник куурдуу

Уопута, тэрээһинэ суох от-чуттар охсуллубут оту хадьы-малга наһаа уһундук сытыа-ран куурдаллар. Итинтэн от сүмэһинэ, ингэмтэлээх вещество-лара олус элбэхтик сүтэллэр. Сөптөөхтүк куурдуллубут от 17-18% сиктээх буолуохтаах. Оттон биһиэхэ оттонор от үксэ 13...15% эрэ сиктээх буолар, 1 кг окко ортотунан 15...18 мг эрэ каротин хаалар. Оттон сайын үүнэн турар от 1 кг кураанах мааската 150...250 мг каротиннаах. Итин-ник от каротинын сүтэрии оту сатаан куурдубаттан тахсар. Оту сатаан куурдубаттан каротина эрэ сүтэр буолбатах, ону ааһан аһары хатарыллыбыт от белокта-ра, буһумтуо углеводтара араас витаминнара, ферментэрэ эмиэ быста аҕыйыыр.

Үөрөх этэринэн уонна прак-тика көрдөрөрүнэн сайынгы куйаас күннэргэ охсуллубут от хадьымалга мангайгы күнүн (6-7 ц үүнүүлээх ходуһалар отторо) бүтүүтүгэр сиигэ 20% хаалыар диэри куурар. Өлгөм үүнүүлээх ходуһа отун сиигэ ити көмкэ 30...35% хаалар. Охсуллубут от итинник хадьымалга сыттаҕына биир күн устатыгар каротинун 45...50%, иккис, үһүс күнүгэр 60...80% тийэ сүтэрэр. Ол иһин охсуллубут оту хадьымалыгар төһө кыалларынан кылгастык куурдулуохтаах.

От хаачыстыбатын тупсарар наадаттан хойуу оттоох, чуолаан намыһах, сиктээх ходуһа отун охсоот, тутатына сахсапытын барылыахтаах. Итинник от ыйын кураан күннэригэр орто оттоох ходуһа биридэ, хойуу оттоох ходуһа иккитэ сахса-тылыахтаах.

Оту хадьымалга тэнник ку-урдууга, үрдүк хаачыстыбала-

ахтык бөлэмнээһингэ, оттооһун болдьоон кылгатыыга биһиги усулуобуйабытыгар оту киэһэ эбэтэр сарсыарда охсуллара уһулччу суолталаах.

Чинчийиилэр көрдөрөл-лөрүнэн киэһэ, сарсыарда эр-дэ оҕустарыллыбыт окко күнүс оҕустарыллыбыттааҕар балтараа төгүлүнэн элбэх каротин баар буолар.

Итини таһынан, ити бириэмэ-ҕэ охсуллубут от сарсыардаттан эриэ-дэкситик куурар буолан, мунһууну, кэбиһини судур-гугутар, ол эбэтэр оту дэкси-тик куурда сатаабаккын, бэйэтэ тэнгэ ситэр, онон субуулааһын уонна кэбиһи үлэлэрэ быдан түргэтир. Ол түмүгэр оттооһун болдьоо кылгатыллар. Өскө күнүһүн оҕустарыллыбыт от 3-4 күн устата куурдуллан кэбиһиллэр буоллаҕына, киэһэ, сарсыарда оҕустарыллыбыт оту 2-3 күн иһинэн кэбиһэн бүтэриилэр. Ити кылгас сайы-наах Саха сиригэр кырата суох барыс.

Оттооһун болдьоо кылгатыы суотугар от хаачыстыбата туп-сар, ингэмтэлээх веществолара элбэхтик сүтэриллбэттэр.

От ыйын устата, атырдыах ыйын ортотугар диэри хал-лаан харангарбат, онон киэһэ хойут уонна сарсыарда эрдэ оҕустарыны олоххо киллэриигэ ханнык да мэхэй суох.

Оту киэһэ 18 чаастан 22 чаас-ка диэри, онтон сарсыарда 5 ча-астан 10 чааска дылы охсуохха сөп. Ол курдук, киэһэ 18 чаастан күн уота мөлтүүр, онтон сарсыар-да 10 чааска дылы күн уота олус итийбэт, онон охсуллубут оту күн уота ити бириэмэҕэ дылы улу-ханнык сибэт, хатарбат.

2.3. Бугулаанын от хаачыстыбатын үрдэтэр

Сайынгы кураан күннэргэ, дьингээх технологияны тутуһан, оту бугуллаан оттооххо үчү-гэй хаачыстыбалаах, күп-күөх, бээһинэ охсуллубут хадьымал сыта сыттаах от оттоноро былыр-былырттан биллэр. Бугула ку-урбут, билинни тыльынан эттэх-хэ, электрческэй энергияны, от-туу көмчиликер технология. Ону учуоттаан, дойду кураан оройу-оннарыгар, уобаластарыгар, оту бугуллаан оттуурга анаан, маар-калаах, оту субууттан хомуйан бөдөн 500 кг ыйааһыннаах, тө-

гүрүк түгэхтээх бугулу түһэрэр техника элбэхтик оҥоһуллан кэлэрэ, ити техникалары тут-тубакка оту субууттан хомуйар подборцигын уонна оту быраҕар транспортерун туһанан, 2-2,5 т ыйааһыннаах оту кэбиһэр массы-ыннан онороллоро. Дьингэн, оту бугулуур массынаны бэй-этин аналанын туһанар буол-лар, техника күһүнэн оттонор от хаачыстыбата илиинэн отто-нон от хаачыстыбатыттан итэҕэс буолуо суох этэ. Көлө илии зве-ноларыгар оҕо-дяхтар илии-нэн бугулуур бугуллара 30-ча, мунутаан 50-ча кг ыйааһыннаах, омунаан эттэххэ, «бэргэһэ саҕа» буолаллар. Итинник кыра бугу-лу ардах курдары түһэр, бурту-гынар. Бугулу төһө кыаллары-нан бөдөн буолуохтаах, тэллэҕэ түүнүгүрбэттин диэн, үрдүк дулаҕа, чоппуруохаҕа, талахха түбэһиннэрэн оҥоһулуохтаах, тэллэҕин кыраабыл угунаан бугу-ла охсулуохтаах, тыал ыспа-тын диэн маһынан баттатыллы-ахтаах, эбэтэр хаппыт талаҕынан үөрбэлэннэллэхтээх.

2.4. Оту кэбиһиигэ ирдэбиллэр

Кэбиһиилээх от төһө өргө диэри хаачыстыбатын ыһык-тыбакка турара хайдах кэбиһиллибититтэн тутулукта-ах. Бу кэнники сылларга кыһын тракторынан тизийини чөлчөтэ-эри оту 2-3 т эрэҕына кэбиһиллэр этэ. Ол түмүгэр, кэбиһэргэ I уонна II кылаастаах от кыһын сүөһүгэ ситэргэ II, III кылаастаах эбэтэр кылааһа суох окко кубулуйар.

Биһиги чинчийиллэрбит тү-мүгүнэн сайын кэбиһиллибит I кылаастаах от кыһын тийээн сүөһү сиригэр тас өттүнэн 0.5 м халыһнааһын иһирдьэ III кы-лаастаах эбэтэр кылааһа суох окко, онтон 1.0 м халыһынан иһирдьэ II уонна III кылаастаах окко кубулуйар. Кэбиһиилээх от үксэ тыаллаах, самырдаах, сиппэрэн күннэрдээх балаҕан ыйыгар хаачыстыбатын итин-ник сүтэрэр. Онтон кэнники улаханник тымныһан, кыстык хаара түстэһин кэбиһиллибит от хаачыстыбатын сүтэриитэ аҕыйыыр. Алтынныыга диэ-ри 2-3 т кэбиһиилээх отторго таһыттан 0.5 м халыһнааһын от каротинын 70% диэри, 1 м халыһнааһын 55% диэри сүтэрэр.

Итинник элбэх каротин кэби-

һиллибит отторго тоҕо сүтэрий? Итинник сүтүк кэбиһиилээх от-тор үгүстэрэ олус кырларыттан уонна оттору сааһылаан кэби-спэттэн, субуулары түүрэ аста-ран аҕалан, үрдүлэрин чөмчөгөр ғына түстэбэккэ, үчүгэйдик тэп-сибэккэ кэбиһэллэриттэн тахсар. Онон оттор олус сахсархай бу-оланнар тыал, салгын, күн уота курдаттыы дыйар. Оттор түстэрэ кыһаҕан, чингэрэ суох буолан, түспүт ардах түгэхтэригэр диэ-ри өтөн киирэн оту сытытар, түүнүгүрдэр.

Республика үрдүнэн сыл ах-сын 135...160 тыһ. т от 2-3 т буолар ғына кэбиһиллэр. Итинтэн ааһан таһаардахха, сайын кэбиһил-либит үчүгэй хаачыстыбалаах оттон 80...100 тыһ. т III кылаа-стаахха уонна кылааһа суохха кубулуйар. Хомойуох иһин, ити-ниэхэ ким да улахан болҕомтогун уура илик.

Онон ардах хоппотун, түгэ-зэ түүнүгүрбэттин диэн оту үр-дүк сиргэ, түгэҕэ синньигэс, орто то кэтит, быллаҕар, үрдэ синньигэс, түһэ томтоҕор ғына кэбиһиллиэхтээх. Түсчүт биир сиргэ турбакка, кыдамалана-ар оту көнөрүөхтээх, түүрэ аста-ры суохтаах, тутатына биир тэнник тэпсизэхтээх. Үчүгэйдик түстэммит отторго салгын уонна күн сардангала өтөн киирбэт-тэр, кинилэри төһөлөөх да ула-хан ардах хоппот, тыал курдат-тыы үрбэт.

От түгэзиттэн сыттыба-тын диэн олбохтоох оттору кэбиһэллэр. А.Е. Петров (1999 с.) суруйарынан, инчэҕэй сиргэ эбэтэр сиктээх оту кэбиһэргэ от анныгар олбох тэлгэтиллэр. Ол-бох онорорго мангай үс уһун бэ-рэбинэ (дүлүн) мастары стоговоз биилкэлэрэ киирэллэрин курдук от түгэтин усталыы ууруллар. Ол үрдүгэр туора кылгас сир-дийэлэри, тоһоно ол-бу мастары от туоратын аспаптына уурул-лар. От олоҕор хаппыт лабаа-ны, талаҕы, кураанах оту уода-тэлгэтиллэр. Намыһах, уулаах сиргэ ол устунан ууруллубут үс бэрэбинэ аннынан ол-бу маста-ры (лежка курдук) угуллар. Бу-орго батары киирбэттиннэр диэн. Ардах төһө элбэҕий уонна сирэ төһө инчэҕэий да, олбох сэтирэ соччонон үрдүк буолар.

Это должен знать каждый

«ВЕХ ЯДОВИТЫЙ»

Ежегодно ранней весной и поздней осенью регистрируются мас-совые отравления домашних животных ядовитым растением «Вех ядовитый».

Вех ядовитый – одно из самых ядовитых растений. Ядовито все растение, но особенно корневище. Растение коварно своим приятным морковным запахом и корневищем, по вкусу напоминающим редьку.

Вех – травянистое растение высотой до 1-1,2 м с характерным вертикальным, толстым, мясистым корневищем. При продольном разрезе в корневище обнаруживается целый ряд поперечных поло-стей, наполненных желтоватого цвета жидкостью. Это характерный отличительный признак веха. Стебель гладкий, ветвистый, полый. Листья крупные, по краям острозубчатые. Мелкие, белые цветы со-браны в сложные зонтики.

Вех – многолетник, произрастает на низких, болотистых лугах, по берегам рек, ручьев, одним словом – в местах, где имеется доста-точное количество воды. Весной это растение растет быстрее других и на общем фоне выделяется своей величиной, привлекая внимание животных. Оно имеет толстое белое корневище и мелкие, тонкие кор-ни, поэтому слабо укреплено в почве и легко вырывается полностью.

Отравления отмечаются преимущественно у рогастого скота, 100-200 г ядовитого растения достаточно, для смерти животного. Животные плохо разбираются к поедаемым растениям, само расте-ние с корнем легко выдергивается. Связя с чем ядовитые растения становятся легко доступными для животных.

Признаки отравления появляются через 1,5-2 часа после поедания веха ядовитого. Животное сильно возбуждено, зрачки расшире-ны, живот вздут, наблюдается обильное слюнотечение, учащенное мочеиспускание и дефекация. Затем появляются судороги. Темпера-тура тела в пределах 35-36*С. Гибель животного возможна через 3-6 часов после отравления.

В целях недопущения массового отравления сельскохозяйствен-ных животных ядовитым растением «вех ядовитый», организовать на местах главам МО, крестьянским хозяйствам, владельцам личных подсобных хозяйств, нижеследующие мероприятия:

1. Запретить владельцам животных выпас скота в местах прорас-тания (сырые заболоченные места и покромья озера) в период цветения ядовитых трав, в частности «веха ядовитого».

2. Принять меры по уничтожению ядовитого растения «вех ядо-витый» путем выкорчевания силами местного населения.

Управление ветеринарии Намского улуса

Передовой опыт

Сельскохозяйственный потре-бительский кредитный кооператив «Кысыл Сыыр» создан в 2006 г. в рамках приоритетного национального проекта «Разви-тие АПК» и объединяет пайщи-ков села 1 Хомустах Намского улуса. Зарегистрирован в МРИ ФНС №5 по РС(Я) 24.01.2006 г. Вид деятельности – предоставле-ние потребительского кредита. Юридический адрес: Намский улус, с. Кысыл-Сыр, ул. Аммо-сова, 76.

СХПКК «Кысыл Сыыр» явля-ется членом Ревизионного союза сельскохозяйственных потреби-тельских кооперативов «СахаА-гроконтроль» Республики Саха (Якутия) от 07 апреля 2010 г.

Среднегодовая численность работников за отчетный период 2 чел.

Основные виды деятельности Кооператива:

- * выдача займов членам Кооператива в денежной форме
- * привлечение займов от чле-нов и ассоциированных членов Кооператива в денежной форме
- * получение кредитов от кре-дитных организаций
- * оказание членам Коопера-тива различных консультацион-ных услуг.

Информация по кредитам и займам:

Наличие займа в РСХПКК «Саха Кредит» долгосрочные кредиты – 2 837000 руб., кратко-срочные – 2 550000 руб. Из них: 2 677000 руб. целевой заем на при-

СХПКК «КЫСЫЛ СЫЫР» – ЛУЧШИЙ КООПЕРАТИВ

обретение стройматериалов для строительства жилого дома (15% годовых).

ОАО «Россельхозбанк» – дол-госрочный кредит – 1 000000 руб. **Анализ и оценка структуры баланса:**

- * денежные средства в кассе – 0 руб. в расчетном счете – 279 000 руб.
- * наличие убытков – 0
- * дебиторская задолженность – 2663 000 руб.
- * кредиторская задолженность – 6 136 000 руб.
- * задолженность перед бюджетом – 0
- * уплаченные штрафные санк-ции – 0 руб.

Сведения о доходах и расходах организации

- * Начислено процентов по займу – 1 012 258 руб.
- * Оплачено процентов по займу – 898 298 руб.
- Количество учредителей физи-ческих лиц – 16 чел., уставный капитал – 618 000 руб.
- За 2013 г. всего выдано займов 102 членам на сумму 6 433 350 руб. Получено доходов: 1 282 000 руб. Из них проценты по займу – 1012 258 руб.
- Пени 1% – 111 098 руб.
- Целевые взносы – 6150 руб.
- Субсидия с МСХ – 22 000 руб.
- Членские, вступит. – 131 000 руб.
- Управленческие расходы:**
- на заработную плату – 430 000 руб.

- отчисления на соц. нужды – 131 000 руб.
- прочие затраты – 93 000 руб.
- Всего: 654 000 руб.

Кооперативом выплачено про-центов ОАО «Россельхозбанк», РСХПКК «Саха Кредит» 626 000 руб.

В настоящее время в коопе-ративе насчитывается 395 паев.

Информация о финансовом положении организации

Кредиты выданы платеже-способным членам кооператива от 3 месяцев до 3 лет 30% годо-вых на потребительские цели и 15% годовых на стройматериалы.

В целом кооператив успешно завершил 2013 год. Работа кре-дитного кооператива налажена, нареканий и замечаний со сторо-ны населения нет.

В 2014 г. кооператив планиру-ет тесную работу с РСХПКК «Са-ха Кредит» на целевые проекты «Строительство жилого дома», «Благоустройство села», «Сель-хозтехника» на 18% годовых.

Сведения о сопоставимости данных за отчетный год и предшествующие годы

По сравнению с данными за 2012 год видно увеличение устав-ного капитала на 159 000 руб. за счет паевых взносов по целевым займам на строительство жило-го дома.

Т.И. ОЛЕСОВА,
исполнительный директор
СХПКК «Кысыл Сыыр»

Понедельник, 14 июля

07.00 Доброе утро 12+
09.00, 12.00, 15.00 Новости 12+
09.10, 04.20 Контрольная закупка 12+
09.45 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20 Сегодня вечером 16+
14.10, 15.15 Т/с "Ясмин" 16+
16.10 За и против 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние Новости 12+
18.50 Давай поженемся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время 12+
21.30 Т/с "Станица" 16+
23.30 Т/с "Городские пиджоны" 16+
01.20 Х/ф "Пекло" 16+
03.25 В наше время 12+

Вторник, 15 июля

05.00 Доброе утро 12+
09.00, 12.00, 15.00 Новости 12+
09.10, 16.30 Контрольная закупка 12+
09.45 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20, 21.35 Т/с "Станица" 16+
14.25, 15.15 Т/с "Ясмин" 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние Новости 12+
18.50 Давай поженемся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время 12+
23.30 Т/с "Городские пиджоны" 16+

Среда, 16 июля

05.00 Доброе утро 12+
09.00, 12.00, 15.00 Новости 12+
09.10, 16.30 Контрольная закупка 12+
09.45 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20, 21.35 Т/с "Станица" 16+
14.25, 15.15 Т/с "Ясмин" 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние Новости 12+
18.50 Давай поженемся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время 12+
23.30 Т/с "Городские пиджоны" 16+

Четверг, 17 июля

05.00 Доброе утро 12+
09.00, 12.00, 15.00 Новости 12+
09.10, 16.30 Контрольная закупка 12+
09.45 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20, 21.35 Т/с "Станица" 16+
14.25, 15.15 Т/с "Ясмин" 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние Новости 12+
18.50 Давай поженемся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время 12+
23.30 Т/с "Городские пиджоны" 16+

Пятница, 18 июля

05.00 Доброе утро 12+
09.00, 12.00, 15.00 Новости 12+
09.10, 16.30, 04.15 Контрольная закупка 12+
09.45 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20, 21.30 Т/с "Станица" 16+
14.25, 15.15 Т/с "Ясмин" 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние Новости 12+
18.50 Сергей Радонежский. Заступник Руси 12+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время 12+
23.30 Т/с "Городские пиджоны" 16+
01.20 Х/ф "Королевство" 18+
03.20 В наше время 12+

жоны" 16+
01.25 Х/ф "Привычка жиниться" 16+
03.45 В наше время 12+

Среда, 16 июля

05.00 Доброе утро 12+
09.00, 12.00, 15.00 Новости 12+
09.10, 16.30, 04.15 Контрольная закупка 12+
09.45 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20, 21.30 Т/с "Станица" 16+
14.25, 15.15 Т/с "Ясмин" 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние Новости 12+
18.50 Сергей Радонежский. Заступник Руси 12+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время 12+
23.30 Т/с "Городские пиджоны" 16+
01.20 Х/ф "Королевство" 18+
03.20 В наше время 12+

Четверг, 17 июля

05.00 Доброе утро 12+
09.00, 12.00, 15.00 Новости 12+
09.10, 16.30, 04.25 Контрольная закупка 12+
09.45 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20, 21.30 Т/с "Станица" 16+
14.25, 15.15 Т/с "Ясмин" 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние Новости 12+
18.50 Давай поженемся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время 12+
23.35 Т/с "Городские пиджоны" 16+

Пятница, 18 июля

09.00 Романовы. Царское дело 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 12+
11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Вести-Москва
11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с "Тайны следствия" 12+
13.00 Особый случай 12+
15.00 Т/с "Джамайка" 12+
16.00 Т/с "Пока станица спит" 12+
18.15 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+
21.00 Т/с "Моя большая семья" 12+
23.50 Фестиваль "Славянский базар-2014" 12+

Суббота, 19 июля

05.00 Утро России 12+
09.00 Романовы. Царское дело 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 12+
11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Вести-Москва
11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с "Тайны следствия" 12+
13.00 Особый случай 12+
15.00 Т/с "Джамайка" 12+
16.00 Т/с "Пока станица спит" 12+
18.15 Прямой эфир 12+
21.00 Х/ф "Как развести миллионера" 12+
00.35 Живой звук 12+

Воскресенье, 20 июля

05.50 Х/ф "Анискин и Фантомас" 12+
08.40 Моя планета 12+
09.10 Смехопанорама 12+
09.40 Утренняя почта 12+
10.20, 14.20 Вести-Москва
11.00, 14.00, 20.00 ВЕСТИ 12+
11.10 Про декор 12+
12.10, 14.30 Т/с "Манна небесная" 12+
20.45 Воскресный вечер с Владимиром Соловьевым 12+
22.35 Х/ф "Распутин" 12+
00.15 Х/ф "Пикап. Съем без правил" 16+

01.25 Х/ф "Турне" 16+
03.30 В наше время 12+

Пятница, 18 июля

05.00 Доброе утро 12+
09.00, 12.00, 15.00 Новости 12+
09.10, 16.30, 04.40 Контрольная закупка 12+
09.45 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20 Т/с "Станица" 16+
14.25, 15.15 Т/с "Ясмин" 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние Новости 12+
18.50 Давай поженемся! 16+
19.50 Поле чудес 12+
21.00 Время 12+
21.30 Точь-в-точь 12+
00.25 Т/с "Городские пиджоны" 12+
01.55 Х/ф "Приключения Форда Ферлейна" 18+
03.45 В наше время 12+

Суббота, 19 июля

05.10, 06.10 Х/ф "Новый старый дом" 16+
06.00, 10.00, 12.00 Новости 12+
07.10 Х/ф "Нежданно-негаданно" 12+
08.50 М/с "Смешарики. Новые приключения" 6+
09.00 Игрой, гармонь любимая! 12+
09.45 Слово пастыря 12+
10.15 Смак 12+
10.55 Александр Ширвиндт. Главная роль 16+
12.20 Идеальный ремонт 12+
13.20 Мгновения. Татьяна Леонова 12+
14.25 Х/ф "Три тополя на Плющихе" 12+

Воскресенье, 20 июля

06.00, 10.00, 12.00 Новости 12+
06.10 Х/ф "Курьер" 12+
08.10 Служу Отчизне! 12+
08.40 М/с "Смешарики. ПИН-код" 6+
08.55 Здоровье 16+
10.15 Непутевые заметки 12+
10.35 Пока все дома 12+
11.25 Фазенда 12+
12.15 По следам великих русских путешественников 12+
13.20 Среда обитания 12+
14.20 Что? Где? Когда? 12+
15.30 Универсальный артист 12+
17.15 Минута славы 12+
19.00 Восстание планеты обезьян 16+
21.00 Время 12+
21.20 Самый лучший день. Концерт Григория Лепса (кат16+) 16+
23.20 Х/ф "Замуж на 2 дня" 12+
01.15 Х/ф "Коллективный иск" 16+
03.10 Народная медицина 12+
04.00 В наше время 12+

16.00 Вышка 16+
18.00 Вечерние Новости 12+
18.15 Кто хочет стать миллионером? 12+
19.20 Две звезды 12+
21.00 Время 12+
21.20 Сегодня вечером 16+
23.00 КВН. Премьер-лига 16+
00.55 Х/ф "Хищник" 16+
02.50 Х/ф "Автора! Автора!" 12+
04.55 В наше время 12+

Понедельник, 14 июля

10.40, 18.20, 00.35 Футбол. Чемпионат мира. Финал. Трансляция из Бразилии 12+
13.00 Живое время. Панорама дня 12+
14.50, 20.40, 07.15 24 кадра 16+
15.20, 21.10, 07.45 Наука на колесах 12+
15.50, 16.55, 05.05, 06.10 Наука 2.0 12+
17.25, 06.40 Моя планета 12+
18.00, 00.15 Большой спорт 12+
21.40, 10.25 Рейтинг Баженова 12+
02.55 Водное поло. Чемпионат Европы. Женщины. Россия - Италия. Прямая трансляция из Венгрии 12+
04.05 Большой футбол 12+
08.20, 08.50 Угрозы современного мира 12+
09.25 Диалог 12+
09.55 Язь против еды 12+

Воскресенье, 20 июля

06.00, 10.00, 12.00 Новости 12+
06.10 Х/ф "Курьер" 12+
08.10 Служу Отчизне! 12+
08.40 М/с "Смешарики. ПИН-код" 6+
08.55 Здоровье 16+
10.15 Непутевые заметки 12+
10.35 Пока все дома 12+
11.25 Фазенда 12+
12.15 По следам великих русских путешественников 12+
13.20 Среда обитания 12+
14.20 Что? Где? Когда? 12+
15.30 Универсальный артист 12+
17.15 Минута славы 12+
19.00 Восстание планеты обезьян 16+
21.00 Время 12+
21.20 Самый лучший день. Концерт Григория Лепса (кат16+) 16+
23.20 Х/ф "Замуж на 2 дня" 12+
01.15 Х/ф "Коллективный иск" 16+
03.10 Народная медицина 12+
04.00 В наше время 12+

РОССИЯ 2

Понедельник, 14 июля

10.40, 18.20, 00.35 Футбол. Чемпионат мира. Финал. Трансляция из Бразилии 12+
13.00 Живое время. Панорама дня 12+
14.50, 20.40, 07.15 24 кадра 16+
15.20, 21.10, 07.45 Наука на колесах 12+
15.50, 16.55, 05.05, 06.10 Наука 2.0 12+
17.25, 06.40 Моя планета 12+
18.00, 00.15 Большой спорт 12+
21.40, 10.25 Рейтинг Баженова 12+
02.55 Водное поло. Чемпионат Европы. Женщины. Россия - Италия. Прямая трансляция из Венгрии 12+
04.05 Большой футбол 12+
08.20, 08.50 Угрозы современного мира 12+
09.25 Диалог 12+
09.55 Язь против еды 12+

Вторник, 15 июля

11.00 Х/ф "Господа офицеры" 16+
13.00 Живое время. Панорама дня 12+
15.05, 07.15 Моя рыба 12+
15.20 Диалог 12+
15.50, 16.25, 16.55, 05.05, 05.40, 06.10 Наука 2.0 12+
17.25, 06.40 Моя планета 12+
18.00, 22.00, 04.45 Большой спорт 12+
18.20 Х/ф "Сармат" 16+
22.25 Водное поло. Чемпионат Европы. Мужчины. Россия - Италия. Прямая трансляция из Венгрии 12+
01.25 Волейбол. Мировая лига. Финал шести. Прямая трансляция из

Италии 12+
03.15 Х/ф "Шпион" 16+
07.50, 08.20 Рейтинг Баженова 12+

Среда, 16 июля

16.00, 18.00, 23.35, 04.45 Большой спорт 12+
16.20, 16.55, 21.55, 22.30, 23.00, 05.05, 05.40, 06.10, 08.15, 08.45 Наука 2.0 12+
17.25, 06.40 Моя планета 12+
18.20 Х/ф "Сармат" 16+
23.55 Водное поло. Чемпионат Европы. Женщины. Россия - Испания. Прямая трансляция из Венгрии 12+
01.05 Х/ф "Задания особой важности" 16+
07.15, 07.45 Полигон 12+
09.20, 09.50 Рейтинг Баженова 12+

Четверг, 17 июля

10.35 Х/ф "Мы из будущего" 16+
13.00 Живое время. Панорама дня 12+
14.50, 15.20, 23.20, 22.20 Полигон 12+
15.50, 16.55, 05.40, 06.15, 06.45, 16.25 Наука 2.0 12+
17.25, 07.20 Моя планета 12+
18.00, 01.05, 05.20 Большой спорт 12+
18.20 Х/ф "Сармат" 16+
21.45, 08.55 Авианосец 12+
23.55 Водное поло. Чемпионат Европы. Мужчины. Россия - Греция. Прямая трансляция из Венгрии 12+
01.25 Волейбол. Мировая лига. Финал шести. Прямая трансляция из

Италии 12+
03.15 Х/ф "Шпион" 16+
07.50, 08.20 Рейтинг Баженова 12+

Пятница, 18 июля

09.25 Х/ф "Погружение" 16+
13.00 Живое время. Панорама дня 12+
14.50, 15.20, 21.50, 22.20, 22.55, 23.25 Рейтинг Баженова 12+
15.55, 16.25, 16.55, 06.15, 06.45, 07.15 Наука 2.0 12+
17.25, 07.45, 08.15, 09.20, 09.50, 10.25 Моя планета 12+
18.00, 01.05, 04.00 Большой спорт 12+
18.20 Х/ф "Задания особой важности" 16+
23.55 Водное поло. Чемпионат Европы. Женщины. Россия - Италия. Прямая трансляция из Венгрии 12+
01.25 Волейбол. Мировая лига. Финал шести. Прямая трансляция из Италии 12+
03.15 Фехтование. Чемпионат мира. Трансляция из Казани 12+
04.20 Х/ф "Викинг" 16+

Суббота, 19 июля

10.55, 11.25, 11.55, 12.25, 08.20, 09.25, 10.00 Моя планета 12+
13.00 Живое время. Панорама дня 12+
14.00 Моя рыба 12+
14.25 Язь против еды 12+
15.00, 15.30 Рейтинг Баженова 12+
16.05 Х/ф "Викинг" 16+
18.00, 00.15, 03.00 Большой спорт 12+
18.20 Трон 12+
18.55 Полигон 12+
19.25 Х/ф "Обитаемый остров. Схватка" 16+
21.40 Формула-1. Гран-при Германии. Прямая трансляция 16+
00.40 Фехтование. Чемпионат мира. Прямая трансляция из Казани 12+
04.25 Волейбол. Мировая лига. Финал шести. Прямая трансляция из Италии 12+
06.15, 06.45, 07.20, 07.50 Наука 2.0 12+

сах 12+
19.25 Х/ф "Обитаемый остров" 16+
21.50 Формула-1. Гран-при Германии. Квалификация. Прямая трансляция 16+
23.05 Танковый биатлон 16+
02.35 Фехтование. Чемпионат мира. Прямая трансляция из Казани 12+

Воскресенье, 20 июля

10.50, 11.25, 11.55, 12.25, 08.25, 08.55, 09.25, 10.00 Моя планета 12+
13.00 Живое время. Панорама дня 12+
14.00 Моя рыба 12+
14.25 Язь против еды 12+
15.00, 15.30 Рейтинг Баженова 12+
16.05 Х/ф "Викинг" 16+
18.00, 00.15, 03.00 Большой спорт 12+
18.20 Трон 12+
18.55 Полигон 12+
19.25 Х/ф "Обитаемый остров. Схватка" 16+
21.40 Формула-1. Гран-при Германии. Прямая трансляция 16+
00.40 Фехтование. Чемпионат мира. Прямая трансляция из Казани 12+
04.25 Волейбол. Мировая лига. Финал шести. Прямая трансляция из Италии 12+
06.15, 06.45, 07.20, 07.50 Наука 2.0 12+

РОССИЯ 1

Понедельник, 14 июля

05.00 Утро России 12+
09.00 Романовы. Царское дело 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 12+
11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Вести-Москва
11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с "Тайны следствия" 12+
13.00 Особый случай 12+
15.00 Т/с "Джамайка" 12+
16.00 Т/с "Пока станица спит" 12+
18.15 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+
21.00 Т/с "Моя большая семья" 12+
23.50 Фестиваль "Славянский базар-2014" 12+

Вторник, 15 июля

05.00 Утро России 12+
09.00 Романовы. Царское дело 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 12+
11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Вести-Москва
11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с "Тайны следствия" 12+
13.00 Особый случай 12+
15.00 Т/с "Джамайка" 12+
16.00 Т/с "Пока станица спит" 12+
18.15 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+
21.00 Т/с "Моя большая семья" 12+
23.00 Торжественная церемония закрытия XIII Международного фестиваля "Славянский базар в Витебске" 12+
00.15 Х/ф "Коммунальный детектив" 12+

Среда, 16 июля

05.00 Утро России 12+
09.00 Романовы. Царское дело 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 12+
11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Вести-Москва
11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с "Тайны следствия" 12+
13.00 Особый случай 12+
15.00 Т/с "Джамайка" 12+
16.00 Т/с "Пока станица спит" 12+
18.15 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+
21.00 Т/с "Моя большая семья" 12+
00.35 Конструктор русского калибра 12+

Четверг, 17 июля

05.00 Утро России 12+

Понедельник, 14 июля

09.00 Романовы. Царское дело 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 12+
11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Вести-Москва
11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с "Тайны следствия" 12+
13.00 Особый случай 12+
15.00 Т/с "Джамайка" 12+
16.00 Т/с "Пока станица спит" 12+
18.15 Прямой эфир 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+
21.00 Т/с "Моя большая семья" 12+
23.45 Сергей Радонежский. Земное и небесное 12+
00.40 Х/ф "Хлебный день" 12+

Пятница, 18 июля

05.00 Утро России 12+
09.00 Романовы. Царское дело 12+
09.55 О самом главном 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 12+
11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Вести-Москва
11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть
12.00 Т/с "Тайны следствия" 12+
13.00 Особый случай 12+
15.00 Т/с "Джамайка" 12+
16.00 Т/с "Пока станица спит" 12+
18.15 Прямой эфир 12+
21.00 Х/ф "Как развести миллионера" 12+
00.35 Живой звук 12+

Суббота, 19 июля

04.50 Х/ф "Три дня в Москве" 12+
07.30 Сельское утро 12+
08.00, 11.00, 14.00, 20.00 Вести 12+
08.15, 11.10, 14.20 Вести-Москва
08.25 Язь. Переагрузка 12+
09.00 Правила жизни 100-летнего человека 12+
10.05 Моя планета 12+
11.20 Вести. Дежурная часть
11.55 Честный детектив 16+
12.25, 14.30 Х/ф "Когда зацветёт багульник" 12+
16.15 Смеяться разрешается 12+
18.05 Субботний вечер 12+
20.45 Х/ф "Надежда" 12+
00.35 Х/ф "Полынь трава окаянная" 12+

Воскресенье, 20 июля

05.50 Х/ф "Анискин и Фантомас" 12+
08.40 Моя планета 12+
09.10 Смехопанорама 12+
09.40 Утренняя почта 12+
10.20, 14.20 Вести-Москва
11.00, 14.00, 20.00 ВЕСТИ 12+
11.10 Про декор 12+
12.10, 14.30 Т/с "Манна небесная" 12+
20.45 Воскресный вечер с Владимиром Соловьевым 12+
22.35 Х/ф "Распутин" 12+
00.15 Х/ф "Пикап. Съем без правил" 16+

НВК САХА

14 ИЮЛЯ, понедельник

06:00 «Хайдах оlorобут, тыа дьоно?» 6+
07:00 «Сага күн-Новый день» 6+
09:00 «Туймаада ыһаба-2014»: Ат сүүрдүүтэ 6+
10:00 VI Спортивные игры народов Республики Саха (Якутия). Легкая атлетика 6+
11:00 VI Спортивные игры народов Республики Саха (Якутия). Легкая атлетика 6+
12:30 «Жизнь прекрасна!» 6+
13:30 VI Спортивные игры народов Республики Саха (Якутия). Мини-футбол. Финальная игра 6+
17:45 «Из архива ТВ» 6+
18:30 «Эркээнигэ Олонхо ыһаба» («Хангалас» ТВ) 6+
19:00 «Күнчээн»: Айыы оҕото 6+
19:15 «Спроси юриста» 12+
19:45 «Хайдах оlorобут, тыа дьоно?» («Панорама» ТВ) 6+
20:30 «Сага сирэ-Якутия» информационная программа 12+
21:00 «От первого лица» 0+
21:15 «Сунтаар-ытык алаһам» («Сунтаар» ТВ) 6+
22:00 «Энергосбережение в п.Депутатском» 6+
22:15 «Аал-луук мас» 6+
23:00 «Сага сирэ-Якутия» информационная программа 12+
15 ИЮЛЯ, вторник
6:00 «Геван» 6+
6:30 «Хайдах оlorобут, тыа дьоно?» («Майа» ТВ) 6+
7:00 «Сага күн-Новый день» 6+
9:00 VI Спортивные игры народов Республики Саха (Якутия). Мини-футбол 6+
10:00 «Сага сирэ-Якутия» информационная программа 12+
10:15 VI Спортивные игры народов Республики Саха (Якутия). Легкая атлетика 6+
11:15 «Культура сылыгар» («Хотун Булүү» ТВ) 6+
11:45 «Сардаана» 6+
12:15 «Объективная айдьаа оҕолоро» 0+
12:30 «Жизнь прекрасна!» 6+

13:30 «Сага сирэ-Якутия» информационная программа 12+

11:00 «Сага сирэ-Якутия» информационная программа 12+
11:15 VI Спортивные игры народов Республики Саха (Якутия). Мини-футбол 6+
12:30 «Үчүгэйиэн бу сиргэ!» 6+
13:30 «Сага сирэ-Якутия» информационная программа 12+
14:00 VI Спортивные игры народов Республики Саха (Якутия). Легкая атлетика 6+
17:00 «Вестник 01» 6+
17:15 «Энергосбережение в п.Депутатском» 6+
17:30 «Полярная звезда» 0+
18:00 «Сага сирэ-Якутия» информационная программа 12+
18:15 «Уол оҕо-норуот кэскилэ» («Майа» ТВ) 6+
18:45 «Күнчээн» 0+
19:00 «Сага сирэ-

Күннэтэ көрөр дьоммут

Мин бүгүн кэпсиир «дьору-ойбун» мээндэ итинник ааттаабатан. Кырдык, сир ахсын айылдаттан бэрлэлибит дэгиттэр талааннаах дьон баар буолааччылар. Олортон биридэстэринэн 1942 сыллаахха Уус-Алдан оройуонун Бээрийэ нэһилигэр төрөөбүт Дьуона Дьуонабыс Баһылайап буолар. Дьуона уол оро эрдэбиттэн сүүрбүт-көппүт, биир сиргэ таба олорбот, мэник-тэник, бэйэтин кыанар оҕо этэ. Аһыыр да солото суох, куннүктээн хайыһардаан тахсара.

Аҕата Дьуона Ыстапаанабыс Аҕа дойдуну сэриитин кытта ыһааҕа. Сэрииттэн ылбыт бааһыттан оҕустаран, уола букатын кыра эрдэбинэ элбүтэ. Ийэтэ колхоз суотчута этэ. Боккуойа элбэхтик оҕоломуттуттан 3 эрэ оҕо ордон хаалбыта. Дьуона начальнай кылааһы Бээрийэ оскуолатын интернагыгар олорон бүтэрбитэ. Кэлин Түүлэх, Таңда, Мүрү оскуолаларыгар көһө сылдьан наар интернакка олорон үөрэммитэ. Оскуолаҕа үөрэнэр сылларыгар саахыматынан, хайыһарынан дьарыктаммыта. Сүүрбэт этэ. Оскуола кэнниттэн колхозка тахсан сайынһын от үлэтигэр, кыһынны муус аннынан балыктааһынна сылдьыбыта. Сылайы, тонгуу-хатыы манна баара. Бу кэмгэ билэс сылдыр кыһа, Даайата, Нам оройуонун Фрунзе начальнай оскуолатыгар учууталлы барбыта. Уол оҕо бэрдэ, киһи киэнэ сытыгыта кыһын экирэтэн, Намна күрөөн хаалбыта. Онтон ыла Дария Ивановна Ядрихинскаялыын биригэ олоруттара 44 сылыгар барда. 2 уол, 1 кыыс оҕону улаатыннараран, Модут нэһилигэтин сис ыла буоллулар. Оҕолоро Степа, Толя, Паша төрөппүттэрин утумнааннар спордуна дьарыктаналлар. Билигин бэйэлэрэ элбэх оҕолоох, дьыллээх-уоттаах, туспа үлэһит ыаллар.

Баһылайаптар иккиэн оскуолаҕа үлэлииллэр. Оскуола уонна нэһиликк общественнай олобор актыыбнайдык кытталлар. Киһилэрэ суох биир да дьаһал барбат.

Саталлаах салайааччы, бэртээхэй тэрийээччи

Спорка уһун үйэлэни холлобурун көрдөрөөччү Дьуона Дьуонабыс Баһылайап дьон киһийэ? Кини күүстээх саахыматчыт, дьонун дубатчыт, хаһыл хайыһардыт, уһун тыннаах, уңмат тынгалаах сүүрүк, халбас харата хапсаҕайдыт, тэйэр мээчик тэһинин туттааччы – волейболист, теннисист, бэл диэтэр, бэргэн ытааччы. Спорт энтузиаста – саталлаах салайааччы, бэртээхэй тэрийээччи. Кини Модут нэһилигэтин уонна Хотугу нэһилигэтин зонанан күрэхтэһилэрин көбүлөөн, салайан, дьаһайан ытыһар.

Дьуона Дьуонабыс үөрэҕинэн үлэ уонна черчение учуутала. Кини 1982 сыллаахха Намнааһы пед. училищени бүтэрбитэ. Ол эрээри бу идэтинэн үлэлээбэтэ, физкультура уонна спорт өтүнүн барбыта. Модут, Бөтүг, Хатыг-Арыы нэһиликтэригэр общественной-физкультурнай инструкторынан, тэрийээччинэн сылдьыбыта. Ол кэмгэ оройуонааҕы үөрэх салаатын сэбиэдиссэйэ Гаврильев И.С. ыгыран ылан кинини Модут оскуолатыгар саахымат тренеринэн анаабыта.

Онтон ыла күн бүгүнүгэр диэри, 32 сыл устата биир оскуолаҕа үлэлээн кэллэ. Кини үөрэспит оҕолоро Улан-Үдэ, Чита, Новосибирская, Братская, Кемерово, Горькая, Камчатка куораттарынан күрэхтэһилэргэ бара сылдьыбыттар. Онно сылдьыспит оҕолоро: Г. Суздальова, Ф. Матвеев, Л. Пахомова, Д. Гуляева, И. Гуляев, Т. Сыроватская, Г. Шамаев, А. Ноговицын, Д. уонна И. Кутуковтар, Е. Кутукова, Г. Бугаев уо.д.а. билигин да оонньуу сылдьаллар, тэрилтэлэрин чизин эрэллээхтик көмүскүүллэр. Бэйэтин төрөппүт оҕолоро, Толя, Степа уонна Паша, улууска, ону аһан республика оонньоһор күүстээх саахыматчыттар.

Сайынны кэмгэ Модут оскуолатыгар Дьуона Дьуонабыс 9 сыл от үлэтигэр оҕолорго үлэ-

сынһалан лааһырын үлэлэспитэ. Ылыммыт былааннарын сылын ахсын аһары толорон иһэллэрэ. «Жигули» массына, мотоцикл, миэбэл у.д.а. фондатын ылбытара. Бэйэтэ 2 төгүл ВЛКСМ КК бочуоттаах бэлиэтинэн наҕараадалааммыта.

Уһун тыннаах сүүрүк

Билигин кэпсиир, кизн туттар киһим Дьуона Дьуонабыс эдэр сааһыгар улаханньк сүүрбэтэх, биллибэтэх сүүрүк этэ. Кэлин уһун сыралаах, дьаныардаах эрчилли кэнниттэн, ветеран сааһыгар тахсан баран, республика сүүрүк быһытынан биллэн, тыһылан-хабыллан турбута. Кини бастаан 3 км., 5 км кросска сүүрүүттэн саҕалаабыта. Онтон Манчаары оонньууларыгар (Чурапчы) уонна Покров-

эн, өрөмүөннээн хайыһар уурап уонна таһнар база онгостуохха сөп. Бу кэскиллээх саҕалааһынна олохтоох дьаһалта, улуустааҕы үөрэх управлениета уонна улуус администрацията суолта биэрэн сөптөөх көмөнү онгороллорго наада.

Улахан ситиһиллэрэ, наҕараадалара

Дьуона Дьуонабыс Баһылайап пед. үлэ уонна спорт ветерана, үрдүк категориялаах учуутал, Саха республикатын үөрэҕириитин туйгуна, Саха сирин физкультура уонна спорка туйгуна, Россия спордун маастара, Модут нэһилигэтин уонна Нам улууһун бочуоттаах гражданина. 1980 сыллаахха Нам улууһун Бочуотун кинигэтигэр киирбитэ. «Учитель ученических признаков» бэлиэтин бэлэтэммитэ. 2008

ДЬОҢУН КИҢИ ДЬУОНА, МААНЫ КИҢИ БАҢЫЛАЙАП

скай сүүрэр суолугар 10 км оройуонун чиэстээхтик көмүскээбитэ. Онтон 20 км., 42 км марафонна кыттан барбыта. Бэрт диэн элбэхтик Үөһэ Бэстээх – Дьокуускай, Дьокуускай – Бөтүг, Дьокуускай – Хатырык, Хатырык – Хомуустаах – Нам, Хатырык – Түбэ – I Хомуустаах, Маймаҕа – Үөдэй маршруттарынан уһун сүүрүүгэ (пробег) кыттыбыта. 1995 сыллаахха 7 хонуктаах сүү-

ах холлобура.

Спортивнай дьэ кэргэн ийэлэрэ

Дария Ивановна Ядрихинская пед. үлэ уонна спорт ветерана, республика учууталларын бочуоттаах үлэһитэ. Модут нэһилигэтин уонна Нам улууһун Ытык киһитэ. Дария Ивановна 1947 сыллаахха Модут нэһилигэр төрөөбүтэ. Аҕата Иван Дмитриевич уонна ийэтэ Евдокия Семеновна колхозтаах дьэ кэргэн этилэрэ. Ядрихинскийдар 7 оҕону көрөн-харайан сүһүөхтэригэр туруорбуттара. Олортон билигин үһүөлөр, убайа уонна бырата бааллар. Дария Ивановна оҕо тэрилтэтигэр оскуолаҕа 16 сыл, детсадка 20 сыл үлэлээбэ бочуоттаах сынһаланна тахсыбыта. Оскуола, нэһиликк общественной олобор актыыбынай кыттыһы ылар. Бэртээхэй тэрийээччи, салайааччы Модут нэһилигэтин хас да төгүллээх депутата. Билигин кырдыаҕастар сэбиэттэрин салайан кэлбитэ 14 сыла буолла. Кини эдэр сааһыгар спордуна утумнаахтык дьарыктаммыта. Элбэхтик күрэхтэһиллэргэ кыттар. Ордук сөбүлээн остуол тенниһинэн дьарыктаммыта. I разрядка тийэ үүмүтэ.

Кини – Бүлүү куоратын чемпиона. «Спартак» уонна «Урожай» спорттивнай обществоларын чемпиона. Уччууталлар республикатааҕы профсоюзустарын II-с призера. Маны таһынан, бэртээхэй волейболист, сүүрүк. Республикаҕа ГТО многоборьетыгар бэйэтин саастылаахтарыгар II-с мизэтин ылбыта. Өссө күүстээх саахыматчыт, үчүгэй дубатчыт. Модут спортивнай чизин баччаанна диэри көмүскүү сылдыр. Кини, биллэн турар, анал тренерэ суох. Балары барытын бэйэтин дулуурунан, айылбаттан бэрлэлиит талаанынан ситиспитэ. «Бэрт киһи барытыгар бэрт» дииллэрини, Дария Ивановна сааһыран баран, аны, сахалык кыл, сизэл онгоһуктарынан дьарыктанар эрэр. Истиэнэҕэ ыйанар эбэтэр дьыбаанна, киришилэҕэ ууруллар көбүөрдэри онортуур. Быстапкаҕа көрдөрөр.

Ити курдук, улуус бастын дьэ кэргэнин ийэлэрэ, 12 сизэн тапталлаах эбэлэрэ Дария Ивановна төрөөбүт Модутугар айа-тута, үлэлий-хамсыы, үлэ үөһүгэр сылдыр.

Е. ФЕОФАНОВ, Хамаҕатта

УҢУРҔАҕА ТЫҢҠАР

Күндү тапталлаах убайбын, таайбытын ПОВОП ДМИТРИЙ ТИМОФЕЕВИЧЫ үтүө-мааны күнгүнүн, үөрүүлээх үбүлүүһүнэн – 65 сааскын туолбуккунан – итиитик-истинник эбэрдэлибит!

Кырдыар диэни билинимэ, уһун үйэлээх, сизэнэрин сылаас тапталларыгар бигээнэн куруутун үөрэ-көтө сырыт. Чугас дьонун, аймахтарын ытык-табылларыгар өссө да уһундук, дьоллоохтук олордун истинник санаабытын этэбит, үтүө алгыспытын тиэрдэбит.

Эбэрдэни кытта балтын Тамара Тимофеевна, күтүөтүн Роман Романович, балтыларын Хамаҕаттаган Марианна Романовна дьэ кэргэнэ, Дьокуускайтан Анастасия Романовна уолунаан Тимофейдыын

Киһи – киһиэхэ...

Көмүөл күүһэ – айылҕабыт сэрэхтээх биир энсиллэр тымыра.

2013 сыллаахха улахан уулаан иһэр үһү диэн сибээс бары көрүнгүнэн Нам улууһун Үөдэй нэһилигэр сүпсүк бөҕө буолла. Сорохтор очко куйаларыгар манкыларыгар оҕустарбатылар, ол эрээри «Таһара сэрэҕи таптыыр» диэччилэр. Үйэттэн үйэҕэ сааскы халаан уута Үөдэй нэһилигэр элбэх моһолу онорбута сыттаҕа. Төһөгүн да иһин, сэрэни-дьаахханы эккэ-хаанна ингмитэ...

6 саастаах уол эһэтин көрөрө истэрэ, харыһыйара. Оҕо эрэ итинник буолбат. Дьон аһаары гыннылар да, сүүрэн тилигирэн киирэр. «Эһээ, аһаан эрэллэр, таһса орус», – ыксаабыт аҕай, «матарыахтара» диэбитти күн ахсын итинник. «Бу уол Чурапчыта киирдэ дуу» диир санааҕа оҕустарабын. Былыргы өбүгэлэрэ ачыктыгыллара...

- Эһээ, киһигэни наһаа ааһыма, хараһын ыалдыр, ачыкылааххын.

- Артем, эн сыыстын! Киһигэ, хаһыт киһи үйэтин тухары илдэ сылдыр доҕоро, сүбэһитэ, билии төрдө. Үөрэхтээх киһи

СИЭНИМ БАРАХСАНҢА – МАХТАЛЫМ!

Малы-салы, сүөһүнү, аһы дьаһаналлар, ким кыаҕа, өйө-санаата кыайарынан. Улуу Өлүөнэ эбэбит төһө да иитэн-аһатан, бүөбүйдээн олордор, бириэмэттэн бириэмэтигэр бэйэтин дохсон майгытын биллэрээхтир буоллаҕа. Улуу улуу курдук. Кыахтаах кыаһын биллэрдэһинэ, сатанарыны. Сахабыт сирэ барахсан тымнытынан, уот куйааһынан кутар, кэспээнгэ киирэр бэйэтин кэмэлдытигин дохсон дохсоннуу, кэрэ кэрэтин курдук.

Дьаһалта төһө өйө-санаата, кыаҕа баарынан көмөлөһөр, сэрэтэр. Ол үрдүнэн сыһа-халты тутунуу элбэххэ ханна барыай? Дьон онгоһууга, айылҕаттан айдарыта, олоххо хайдах сыһыаннаһыта араас. Ону уларыта тутта охсор манан дьыала, сорук да буолбатаҕа биллэр.

Мин, кырдыаҕас киһи быһытынан, төһө кыах баарынан, «баайбын-дуолбун» хомунан өрө тардынан баран, күтүөшпүн Пермякову ыһыран, дьоллоох Дьокуускай диэки түөрт көлөһө үрдүгэр мэнгэстэн, чуут-чаат атахах биллэрибитим. Кэргэним дьаһалтала автоустарынан I Хомуустаахха барбыта. Көс дьонно туох бэлэмнээхпитигэр күөлэһитэ тийиэхпити? Аймахтарбытыгар аһа адаҕалы, тыыммытын тэскилэтэн тийдэхпит. Хата, саха дьонун, былыргыттан утумнаан кэлсибит, ыалдытымсах үтүө майгыларын ыһыктыбатах айылгыла абырыыр. Онно да араас буолан эрдэ.

Бэйэ дьэитин-уотун, сымнаҕас эйгэтэ дьон баар... Төһө да ууга баран, ыһыллан-тозуллан, күөрэ-ланкы барыа буоллар...

Биир бэйэм күтүөттээх кыыспар ачаалыбын. Ону таһынан, кыыстаах уол сизэнэрбэр. Ордук Артем – моряк эһэтин бүөбүйдэһэр, көрө-харайа сатыыр. Кырдыаҕас киһи, түүнүн аанһа утуйбат, хаамар-сизмэр уо.д.а. арахсыпат адына-аттаахпын... Онон туспа, тимир оһохтоох, ыраас кизн-куон баанньык дьэҕэ соҕотуун хорҕойорбун сөбүлүүбүн. Дааҕа олоролор, аттынан, бэрт чугаһынан үрэх аһар, онно эрдэ туран илим көрөбүн. Итинник киһи, оҕолордоох эдэр дьон дьэилэригэр «түүнүгү абааһы» оруолун толорго тийэбин диэн санааттан. Дьэ, аны сизимн барахсан,

өлөн-охтон биэрбэт. Ийэлээх аҕан элбэхтик киһигэ ааһан, иккиэн үрдүк үөрэхтээх үлэһиттэр. Дьонго-сэргэҕэ туһаны аҕалаллар. Эйигин аһаталлар, таньынараллар. Үчүгэйдик олоруоҕут дии? Мин кырдыаммын, эһэ буолан, хараһым мөлгөөн ачыкы кэтэбин, иккис харах онгостобун. Ып-ыраас, хап-харанан чоҕулуучу көрөр. Ачыкыбын ылан кэтэн көрөр.

- Эһээ, бу түүн тымныы буолар үһү, дьэҕэ сылаас, онно кирибэккин дуу? Эһээ, илимгэ илдэ киирээр, сарсыарда 5 чааска уһуннаран.

Күнүстэн киһэ киирсэн онуманы кэмэ суох ыйытар, кэпсиир уо.д.а. Туһата элбэх: эрдии тутуһар, рюкзагыт сүгэр, доҕор буолар. Балык ыллахтыына үөрэр. Аттыбар олорон араадыабытын холбоон, Үөдэйи уу улаханньк ылбытын истэбит. Сэргиир, мин диэки көрө-көрө:

- Эһээ, аны эн барбат буолбуккун, – диир. Үөрбүт көрүгн баар.

Биир тыаллаах күн иһим хоҕоһууттан, сирэйэ кытарыар дылы тардыта.

- Сэрэн, тыттан түһэйэх-хиний, – диибин. Сизним:

- Онтон эн?

- Мин балыксыппын, сэрэнэбин, эн кыра балыксыккын, – диэбиппэр үөрэн сирэйэ мытырыар.

Сизним, Артем – моряк, дьэ, итинник үтүө киһи. Айылҕата таайан, эһэтин кырдыаҕас киһини харыстаһар. Биридэ утуяа сыгтаһына, ардах түһэ турдаһына, харса суох оттон барыах быһылаах. Көмөлөөн отуннаһыт дии. Оттор кэм эрдэтин да иһин.

Сизним барахсанна, кыра балыксыппар, махталым улахан. Үтүө, аһыныгас сэрэхтээх киһи буола улаат! Сизэн оҕолорум, бары, Артем – моряк курдук буолларгыт, бу орто дойдуга мэнээк олорон ааспатаһын дии саньах этим. Мин тыннаах баайдарым: 21 сизэн, 3 хос сизэн. Дьоллоох эһэбин!!!

Үөдэйим олохтоохторо, аһатар-сизээр Улуу Өлүөнэ эбэриттэн кэммиттэн кэмигэр сэрэхтээх буолун! Ылар-биээр – айылҕабыт сокуона, ону умнумуохха! Халаан уугун абырала кэмэ суох... Январь НЕУСТРОЕВ, Үөдэй

БИЛЛЭРИИЛЭР

Государственное бюджетное профессиональное учреждение «Намский техникум» (ранее Профессиональный лицей №2) объявляет новый набор на 2014-15 у.г. по следующим профессиям:

На базе 9 классов на бюджетной основе

Сварщик (квалификация электрогазосварщик). Срок обучения 2 года 5 мес. 25 мест
 Мастер общестроительных работ (квалификация каменщик, электросварщик ручной сварки). Срок обучения 2 года 5 мес. 25 мест

Резчик (квалификация резчик по камню, кости и рогу). Срок обучения 2 года 5 мес. 25 мест

Управляющий сельской усадьбой (квалификация агент по закупкам, учетчик, водитель В, С категорий). Срок обучения 3 года 5 мес. 25 мест

На базе 11 классов на бюджетной основе

Автомеханик (квалификация слесарь по ремонту автомобилей; водитель автомобиля; оператор

заправочной станции). Срок обучения 10 мес. 25 мест

Также организуется трехмесячная профессиональная подготовка рабочих на бюджетной основе по следующим профессиям:

1. Электрогазосварщик 2-6 разряд 10 мест
 2. Слесарь-сантехник 2-6 разряд 10 мест
 3. Тракторист 2-6 разряд 10 мест.

Ждем вас по адресу: Графский берег, Намский техникум, 1 учебный корпус, время работы с 9 до 5 часов. Контактные телефоны:

23041, 23092, 89245981583

Сведения об исполнении бюджета, сведения о численности муниципальных служащих и работников муниципальных учреждений за 1 полугодие 2014 года
МО «Маймагинский наслег» Намского улуса РС(Я):

Исполнение бюджета МО «Маймагинский наслег» составило:

по доходам 6 468 257,55 руб., или 50,58% от уточненного объема (12 787 605,00 руб.);

по расходам 6 270 801,99 руб., или 48,85% от уточненного объема (12 837 605,00 руб.).

Дефицит (профицит) бюджета в размере 50,0 тыс. руб.

Численность муниципальных служащих администрации МО «Маймагинский наслег» – 2 (два) человек. Расходы на их денежное содержание – 1 058,6 тыс. рублей.

Численность работников муниципальных учреждений составляет 2 человек, расходы на их денежное содержание – 522,5 тыс. рублей.

Глава А.И. Егоров

Приглашаем жителей и гостей с. Намцы и Намского улуса в новый центр «Мегафон». Продажа и абонентское обслуживание симкарт (восстановление, отключение и подключение услуг).

Наш адрес: с. Намцы, ул. Чернышевского, 7/1, здание ТЦ «Секо» (Зеркальный). Режим работы:

пн.-пт. – с 9 ч. до 18 ч., сб. – с 10 ч. до 16 ч.

Продается 3-хкомн. квартира в 4-хкв. доме с отдельным входом в квартиру через свою территорию. Внутри территории: котельная 3-6, душ, 2 теплицы. Помимо этого имеется огражденная усадьба с надворными постройками: баня, туалет, хотон, гараж, курятник – 970 т.р. Торг. Тел. 89142348728, 89142898480

Производство, установка и обслуживание натяжных потолков. Мы рады предложить и новые потолки любой сложности! Монтаж от 1 дня, гарантия качества, надежность, практичность! Возможность выбора цветов и фактур! Выезд замерщика, каталог и консультация бесплатно! Тел. 89644274005

Приглашаем на косметический сеанс. Чистка кожи лица, отбеливание, лифтинг. Натуральная гипоаллергенная косметика. Индивидуальный подбор. Подарите себе Салонный уход. Запись по тел.: 89841124397

Продаю участок 25 соток в п. Графский Берег, у озера, лесной массив, кусты красивой смородины, идеально под огород, газ и свет рядом, собственность или обмен на авто. Тел. 8-924-460-3233, 8-914-285-8955

В Намцах продается 3-хкомн. квартира в деревянном доме. Ремонт, пластиковые окна, второй этаж, теплая. Имеется участок, огород, душ, кладовка. Спокойный район. Рядом магазин. Можно мат. капитал с доплатой 900 тыс. руб. Тел. 89142934757

Продаю а/м «Нива-21213» 1998 г.в., цв. белый, V дв.-1700 в хорошем состоянии или меняю на УАЗ-легковушку. Тел. дом. 42-3-31, 89841197597 (спросить Юрия)

Нам с. унаайбалаах дьиз атылыбыт (29 сот., 6х6, 1,5 этээст, 12х9 пристройдаах, гаас, уот киирэн тулар). Тел. 89640776936

1. Арендую помещение с 8 по 13 июля, оплата посуточно. Тел. 8914-276-16-42
 2. Арендую помещение под кухню. Тел. 8914-273-89-05

Суһаллык дьиз маһа атылыбыт, лафет – 8-8,5 м, брус – 10 уст., акылаат маһа (тиит). Тел. 89659933660

Сдаю частный дом. Тел. 89644220462

Грузовые перевозки. Тел. 89243661967, 89841160270

Выполним мелкие строительные работы. Качественно, быстро. Тел. 89148230516

Бииргэ улааппыт, үөрэммит дьуэбэтигэр Попова Матрена Афанасьевнага, табаарсытыгар Попов Альберт Афанасьевичка таптаах абалара, оҕолоругар эһэлэрэ
ПОПОВ
Афанасий Афанасьевич
 улун, ырахан ырыыттан олохтон турсабытынан дириг кутурбаммытын тирээбит.
Чугас доботторо Дьаковскайдар,
Колпашникова О.Н., Проккопьевтар,
Яковлевтар

Убаастыыр балтыбытыгар, эдьийбитигэр Зоя Николаевнага, оҕолоругар, кийитигэр, күтүөтүгэр, сиэннэр таптыыр кэргэнэ, абалара, эһэтэ, күтүөппүт, спорт ветерана
ГОТОВЦЕВ
Сергей Гаврильевич
 ырахан ырыыттан олохтон барбытынан дириг кутурбаммытын тирээбит.

Хатырыктан, Намтан эдьийдэрин,
балтыларын, кийиттигин,
бырааттарын, күтүөттэрин, кирилэр
оболоро

«Энсиэли» хаһыат РИС талылына, таңылына уонна бэчээтиир сыаар бэчээттэннэ. **Аадырыһа:** Нам сэл. Заложная ул. N4 Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. Лиис **Көнүл сыананан атылланар**
Индекс — Р0005. Тиража — 1373
 Бэчээкэ илии баттаньтын графика — 12:00 ч. 11.07.2014 с.
 Бэчээкэ илии баттанна — 11:20 ч. 11.07.2014 с.

Микрофинансовая организация
АартыкЭкспрессКредит
 *Займ предоставляется гражданам РФ в возрасте от 25 до 65 лет.
 От 5000 до 50000 рублей под 1,8% - 0,6% в день на срок от 10 дней до 1 года. Возможно досрочное погашение займа.
Необходимые документы:
 паспорт РФ, справка 2ндфл (для пенсионеров справка из пенсионного фонда).
принимаем ДЕНЬГИ**
 под 30-48% годовых
выдаем ДЕНЬГИ*
 от 5000 до 50 000 рублей
 **Для физических лиц от 1500 000 рублей под 40% - 48% годовых на срок от 6 до 18 месяцев. Для юридических лиц от 100 000 рублей под 30% - 40% годовых на срок от 7 до 9 месяцев.
 Первым 10 клиентам, заключившим договор БЫТОВАЯ ТЕХНИКА в Подарок!
 http://aartyk.com
с. Намцы, ул. И. Винокурова, 2, Универмаг, 8(4116)24-30-86
Общество с ограниченной ответственностью «Микрофинансовая организация АартыкЭкспрессКредит» ОГРН 1121435004800 РЕЕСТР №02 2120814001728 ОТ 03.07.2012

КЭРИЭСТЭБИЛ

2011 сыл от ыйын 11 күнүгэр күндү киһибит – кэргэним, аҕабыт, эһэбит, Саха республикатын норуотун хаһаайсыбатын үтүөлээх үлэһитэ, «Үлэ Албан аат» II, III ст. кавалера, Соттой Охлопков аатынан бириэмийэ лауреата, Нам улунун Бҕык киһитэ, Салбан нэһилигин бочуоттаах олохтооҕо Баишев Кэскил Гаврильевичтар ырыыттан күн сириттэн барбыта үс сылын туолар.

Аҕабыт 1948 с. ахсынны 22 к. Нам улунун Хамаҕаттатыгар уон оҕолоох ыалга бастакы оҕонор төрөөбүтэ. Ийэтэ Новгородова Мария Васильевна – Герой-ийэ, үлэ ветерана, аҕата – сэрии ветерана Баишев Гаврил Павлович. Ийэтэ ыанньыксыт, аҕата ветеринар.

Аҕабыт кыра сааһыттан үлэ-эриллэн, ас-таҕас кырыымчыгын этинэн-хаанынан биллэн улааппыта. Оҕо саас дьон киһиэхэ биридэ бариллэр кэрэ түгэн Кэскилгэ тыал курдук элэс гынан хаалбыт эбит. Кини оҕо курдук араас оонньуунан оонньообото, таҕас эгэлгэтин көппэтэ. Оҕо курдук дуоһуя оонньуу бириэмэтэ да суоҕа. Дьиз тас үлэтэ барыта кини кыраҕы санныгар сүктэриллэр. Мыраан аныттан соҕотоорун илии эрбиитинэн уокка оттор маһын эрбээн сыарҕалаах атынан тиэнэн киллэрэн эрбээн, хайытан кыстыра. Оҕунуан уу баһара, ийэтигэр фермаҕа ынах баһара. Бэйэтэ анал 7-8 ынахтааһын ыыра. Үлэтин быһыгар туһахтыра, балкытыра.

Биһиги аҕабыт сахалыы мындыр толкуйдааҕа. Кини сабаҕалааһына куруутун сөптөөҕө кэлин кестөн тахсарыттан сөвөрбүт. Оҕорбута, туһута барыта орун-онугар түбөнэрэ. Кини үлэни эрдэттэн былааннаан, уһаппакка-кэнэппэккэ оҕороро, ол иһин барыта ылса-

рыллан иһэрэ. Ыраас, чочуонай туттуулааҕа. Оннук үчүгэй уус да буолбата, барыга бары сыстаҕас этэ. Аҕабыт саамай үчүгэй хаачыстыбата – киһиэхэ болҕомото, киһини сыаналыыра, өйдүүрө, ылыммыт соруудаһын хаачыстыбалаахтык толороро уонна эппит тылыгар турара. Аҕабыт Салбанга хаһаа үчүгэйдик үлэлээбитэ. Сайын от бөҕөтүн оттоон, кыһын от-масын үлэ үөһүгэр сылдыбыта. Сарсыарда эрдэттэн киһэ хойукка диэри көлүөһэ үрдүгэр сылдыр, дынгэр, тустаахха ыарахан буоллаҕа. Ол эрэн, кини хаһан да үнсэргэбэтэ, биридэ да сылайдым диэбэтэ. Үлэнэн дуоһуяра, дьоллонон курдука. Үлэ күнүн сүтэриэмэри өрөбүлгэ тракторун көрүнэрэ. Биридэ үлэлээбит дьонун «мин уолаттарым» диэн куруук астына кэпсиэрэ. Былааннарын куруук толороллорун иһин звеноҕа иккитэ Москваҕа ВДНХ-ҕа барар путевка биэрбиттигэр биригэр Герасимов Бүөккэ, иккиһигэр Артамонов Анатолий барбыттар. Оройуонна бастаан «Запорожец» массына фондатынан наҕараадаламмыта. Ылбыт уордьяннар «сууйутугар» биридэ үлэлээбит уолаттарын ыныран: «Хаһан баҕарар түбүктээх үлэ түмүгэ үчүгэй буолар. Бу уордьян – соҕото мин эрэ ситиһим буолбатах. Бу биһиги бары үлэбит үрдүк көрдөрүүтүн сыаналыыра буолар. Онон, уолаттарбар, эһиэхэ махталым улахан», – диэн тоһоҕолоон бэлэтээбитэ.

Аҕабыт бултуурун сөбүлүүрө. Айылҕаҕа сылдыр сиэри-туому, тыаҕа хайдах хайысхаланаан сылдыры уолугар кыра эрдэ-биттэн батыһыннара сылдыр үөрөспүтэ. Аҕабытын байанайдаах булчут быһытынан сыаналыыбыт. Кэскили кытта элбэх киһи бултаспыта. Сылдыспыт дьон бары кини бэргэнник ытарын, бултаабыт булдууттан хаһан да көнөммөтүн, оннооҕор урут сылдыспыт дьонугар кытта өлүүлээн ытарын хайгыыллара, махтаналлара. Үтүэнтэ көрдүүс кэпсээннэ көбүлээччи, азартаах истээччи аҕабыт буоларын доҕотторо кэпсимиллэр.

Аҕабыт Салбан сайдыа дьиз ыра санаалааҕа. Ол ыра са-

наата туоларын иһин күүһүн-уоһун харыстаабакка үлэлээбитэ. Элбэх араас былааннардааҕа. Салбанга саҕа кулууп, оскуола, детсад, балыһа, чааһынай дьибэлэр тутуллан дэриэбинэ биллэрдик түспүбүтүгэр аҕабыт кылаата эмиэ баарыттан астына саныыбыт. Аҕабыт олорон, үлэлээн ааспыт олоҕун кэриэстээн «Үлэнэн кынаттаммыт олох» диэн кинигэ таһаарбыппыт. Бу кинигэ араас сылларга салайар үлэ үлэлээбит салайааччылар, оскуолатааҕы табаарыстара, учуутала Татьяна Алексеевна Евстафьева, педагогическый үлэ уонна тыыл ветерана, СР үөрэ-бириитин бочуоттаах ветерана, Учууталлар учууталлара, аҕа табаарыстара, эдэр сааһын до-вотторо, аҕабыт звенотугар араас кэмнэргэ үлэлээбит ол саҕанаа-ҕы ыччаттар, Салбанмыт дьон-сэргэтэ, биридэ төрөөбүттэрэ, оҕолоро, сиэннэрэ кизн ис хо-оонноох, долгутуулаах ахтыгы биэрбиттэрэ.

Аҕабыт дьонго көмөлөһөр, дьону өйүүр, өйдүүр сырдык санаалааҕа. Ол туһунан дьон үксэ ахтыбыттарыттан астынабыт. Холубур, 1995 с. Мэнэ-Хангалас улунун Ломотука уонна Чүүйэ дэриэбинэлэригэр Салбан биридэтигэр 28 отчут оттуу кэлбиттэрэ. Олортон Ломотука олохтооҕо тракторист Говоров Николай Аркадьевич манньк ахтар: «Кэскил оттуур базатын бэркэ онгостубут дьон көрбүппүт. Үлэлииргэ бары усу-луобуйа барыта баара. Дьиз-уот тутуллууттан да көрдөххө то-лору хаһаайынны илии суола кестөрө. Кэскил салайар звенота Салбан биридэ саамай улахан звенота эбит. Бу звеноҕа элбэхтик сылдан онгостон, сыбааркала-нан, чочуланан барарбыт. Маны таһынан Кэскил саппаас чааһы-нан, уматыгынан туох да эрэйэ суох хааччыбытыгар махтал-быт улахан. Нам сири кыылын этин, күөлүн балыгын амсайыг диэн тото-хана аһатан ытара. Килиэппит бүтэн килиэбинэн эмиэ хааччылыбыппыт.

Кэскили эйэбэс, кэпсэтин-нээн, үчүгэй хаһаайсыттаннай киһи быһытынан сыаналыы-бын. Чахчы уопсай дьыала иһин туруулаһан үлэлиир үлэһит эбит

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улунун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральная сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ПН №ТУ14-0216.**

Сурукка ааккытын-суолугун, үлэтигин, дьизит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа киир-бит суруктар төнөрүллүбөт. **Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биридэ буолбат.**

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улунун хаһыата.

678380, Саха Республиката, Нам улунун, Нам сэл., Заложная ул. 4.

E-mail: Namtsy41141@mail.ru; editor@namtsy.sakha.ru

Редактор В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛАР:

редакторы солбууааччы — **41496,**
 суругу тиһии, хаһыаты тангы — **41332,**
 бухгалтерия — **41141,**
 факс — **41141, 41496.**